

Організаційна структура надання секс-послуг на комерційній основі в м. Львів

*Аналітичний звіт
за результатами зондажного дослідження*

Київ 2014

Автор звіту:

О.М. Балакірева, канд. соціол. наук

Літературна редакція:

Микола Ілляш

Організаційна структура надання секс-послуг на комерційній основі в м. Львів:

аналіт. звіт за результатами зондажного дослідження 2013 року. / Балакірева О.М. – К.: МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2014. – 61 с.

Звіт підготовлено за результатами зондажного компоненту дослідження 2013 року «Моніторинг поведінки та поширеності ВІЛ-інфекції серед осіб, які надають сексуальні послуги за винагороду, як компонент епіднагляду за ВІЛ другого покоління», яке проведено ГО «Українським інститутом соціальних досліджень імені Олександра Яременка» на замовлення МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні».

Дослідження здійснено за фінансової підтримки МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні» в рамках реалізації програми «Побудова сталої системи надання комплексних послуг з попередження ВІЛ, лікування, догляду та підтримки груп ризику та ЛЖВ в Україні».

Викладені у даній публікації думки й точки зору є думками і точками зору авторів і не можуть розглядатися як думки або точки зору Глобального фонду для боротьби зі СНІД, туберкульозом та малярією. Глобальний фонд для боротьби зі СНІД, туберкульозом та малярією не брав участі в узгодженні або затвердженні як безпосередньо опублікованого матеріалу, так і можливих висновків, що впливають з нього.

The views described herein are the views of this institution, and do not represent the views or opinions of the Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis & Malaria, nor is there any approval or authorization of this material, express or implied, by the Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis & Malaria.

ЗМІСТ

ГЛОСАРІЙ	4
ВСТУП.....	5
ПОДЯКА	6
МЕТОДОЛОГІЯ.....	7
1. АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЖКС	11
2. ПЕРШИЙ СЕКСУАЛЬНИЙ ДОСВІД	16
3. ІНІЦІАЦІЯ НАДАННЯ СЕКСУАЛЬНИХ ПОСЛУГ ЗА ВИНАГОРОДУ ТА САМООЦІНКА	17
4. СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ СЕКС-БІЗНЕСУ В МІСТІ.....	22
5. ТИПОЛОГІЯ ТА КІЛЬКІСТЬ КЛІЄНТІВ ЖКС	26
6. ВИДИ СЕКСУАЛЬНИХ ПОСЛУГ	38
7. СТОСУНКИ З ІНШИМИ ЖКС	40
8. ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ТА ДОСВІД НАСИЛЬСТВА	41
9. СЕКС-БІЗНЕС ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ.....	44
10. ДОСТУП ДО МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	45
11. ДОСТУП ДО ВІЛ-ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПОСЛУГ	52
12. СТАВЛЕННЯ ЖКС ДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ СЕКС-БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	55
ОСНОВНІ ВИСНОВКИ.....	57
КЛЮЧОВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПРОГРАМ.....	61

ГЛОСАРІЙ

- **Зондажне дослідження** — полягає в отриманні детальної інформації щодо структури організації секс-бізнесу в місті, рівня знань про громадські організації, які працюють у місті, та рівень довіри до них, а також про основні канали пошуку клієнтів та особливості цього пошуку. Пошук ЖКС здійснюється через Інтернет, телефони тощо. Зв'язок із ЖКС встановлюється інтерв'юерами (рекрутерами) під виглядом клієнтів. Інтерв'ю «купується» при зустрічі за суму, рівноцінну погодинній оплаті ЖКС за секс-послугу.
- **Громадська організація (ГО)** – це об'єднання громадян для задоволення і захисту своїх прав, економічних, соціальних та інших інтересів. Засновниками та членами (учасниками) ГО є фізичні особи.
- **ДКТ** – добровільне консультування (від лат. *consultatio* – звертання за порадою) та тестування (від англ. *test* – випробування) – медично-психологічне консультування певної особи з проводу ВІЛ-інфекції/СНІДу та пов'язане з консультуванням медичне тестування цієї особи на наявність антитіл до ВІЛ, що здійснюються на добровільній основі з боку такої особи.
- **ЖКС** – жінки комерційного сексу.
- **Ключові інформанти (КІ)** – представники громадських організацій чи окремі особи, які володіють достовірною інформацією про цільову групу, яка досліджується, в тому числі і представники цільової групи.
- **ОСБ** – особа, яка надає сексуальні послуги за винагороду, що становить для неї певну матеріальну цінність, незважаючи на місце, тобто на вулиці, в барах, удома, в готелі тощо. У контексті протоколу даного дослідження маються на увазі лише жінки, тому надалі буде використовуватися абревіатура «ЖКС».
- **Провідники** – представники ключових інформантів, які мають вільний та безпечний доступ до місць роботи ЖКС та можуть супроводжувати інтерв'юерів на точки.
- **Рекрутер** – людина, яка запрошує представників цільової групи до участі у дослідженні.
- **СІН** – споживачі ін'єкційних наркотиків.
- **Точка роботи ЖКС («гаряча точка»)** – місця локалізації осіб, що надають сексуальні послуги за винагороду, де здійснюються пошук клієнтів та надання секс-послуг.

ВСТУП

Протягом грудня 2013 р. – січня 2014 р. за фінансової підтримки МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні» громадською організацією «Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка» в межах проекту «Моніторинг поведінки та поширеності ВІЛ-інфекції серед осіб, які надають сексуальні послуги за винагороду, як компонент епіднагляду за ВІЛ другого покоління» було реалізовано компонент «Зондажне дослідження» в 4 містах України: Донецьк, Львів, Полтава та Черкаси.

Мета дослідження – отримати детальну інформацію щодо структури організації секс-бізнесу в містах проведення опитування; про рівень знань про громадські організації, які працюють у містах, та рівень довіри до них; про основні канали пошуку клієнтів та особливості цього пошуку; щодо бар'єрів при зверненні до громадських організацій та соціально-медичних установ.

Метод дослідження – опитування представників цільової групи (ЖКС) з рекрутингом під виглядом клієнта. Методи пошуку та контактів з ЖКС – через Інтернет, телефон, ключових інформантів, друзів тощо. Зв'язок із ЖКС встановлюється під виглядом клієнтів. Інтерв'ю «купується при зустрічі» за узгоджену суму орієнтовної вартості годинної оплати ЖКС за секс-послугу.

З 3 червня по 6 серпня 2013 року в м. Львові було проведено формативне дослідження. До реалізації дослідження був залучений БФ «Салюс». Оцінка чисельності ЖКС у м. Львові за 2011 р. становила 1600–2500 осіб. Оцінка за результатами формативного дослідження – 150 ЖКС. Для здійснення картування було залучено 11 ключових інформантів, 5 з яких – сутенери/мамочки, 2 – водії таксі, 2 працівники готелів та 2 – представники громадських організацій, які працюють з цільовою групою. На етапі картування було визначено 28 точок надання сексуальних послуг за винагороду. 10 точок було провалідизовано. На провалідизованих точках було проведено загалом 15 інтерв'ю з ЖКС. 15 точок не було провалідизовано через відмову провідника супроводити на означені точки. 3 вуличні точки не вдалося підтвердити через те, що на вулиці, на якій знаходяться ці точки, в період дослідження проводились ремонтні роботи. Під час валідизації було підтверджено 10 точок, на яких було проведено 15 інтерв'ю із ЖКС. Усі опитані ЖКС не мігрують по точках міста. Міграція

ЖКС по інших українських містах чи іноземних країнах виявлена не була. Одна ЖКС має від 1 до 8 знайомих ЖКС. Середній розмір мереж ЖКС становить 6 осіб. Усі опитані дівчата мають картку клієнта профілактичної програми (ПП) громадської організації. Усі опитані ЖКС погодилися взяти особисту участь та залучити своїх знайомих ЖКС до участі в подальшому дослідженні. За підсумками формативного дослідження було рекомендовано провести моніторингове біоповедінкове опитування за методологією TLS, тому що всі опитані ЖКС працюють лише на одній точці та готові взяти участь у дослідженні безпосередньо на точці. Рекомендований розмір вибірки – 150 осіб. Крім того, було рекомендовано провести зондажне опитування ЖКС під виглядом клієнтів, пропонуючи за інтерв'ю винагороду, рівноцінну погодинній оплаті за надання секс-послуг.

Підстави для проведення зондажного дослідження. За результатами формативного дослідження з'ясовано, що групи ЖКС у зазначених містах (Донецьк, Львів, Полтава та Черкаси) є важкодоступними, доступ до них обмежений навіть для представників громадських організацій, які з ними працюють.

Результати формативного дослідження показали, що у Львові буде важко реалізувати заплановану вибірку, тому додатково необхідне зондажне опитування. Крім того, місцева громадська організація має обмежений доступ до цільової групи і доцільно буде застосувати зондажне опитування для самостійного виходу на цільову групу.

ПОДЯКА

Дослідницький колектив висловлює щиру подяку Сазоновій Яні (МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні») за активну участь у розробці інструментарію, Пиголенко Любові (УІСД ім. О. Яременка) за участь у розробці інструментарію та організацію збору даних у містах опитування, Бондар Тетяні (УІСД ім. О. Яременка) за організаційну підтримку реалізації дослідження. Надійним партнером дослідження стала організатор постійної мережі інтерв'юерів УІСД ім. О. Яременка у м. Львів – Косопуд Тетяна.

МЕТОДОЛОГІЯ

Цільова група дослідження – особи, які протягом 6 місяців, що передують дослідженню, надавали сексуальні послуги за винагороду.

Метод організації опитування. Пошук ЖКС здійснювався через Інтернет, телефони тощо. Зв'язок з ЖКС встановлювався рекрутерами (інтерв'юерами) під виглядом клієнтів. Інтерв'ю «купувалося» при зустрічі за суму, рівноцінну погодинній оплаті ЖКС за секс-послугу. (Метод «клієнт–опитування»). Дослідження передбачало лише опитування без тестування на ВІЛ та гепатит С. Якщо ЖКС мали бажання пройти тестування, їм було надано направлення на тестування до регіонального центру СНІДу.

Запланований розмір вибіркової сукупності становив по 50 осіб у кожному місті.

Узагальнений алгоритм зондажного дослідження можна описати таким чином: визначення місць для пошуку ЖКС -> встановлення контакту з ЖКС рекрутером під виглядом клієнта -> домовленість про інтерв'ю -> опитування респондента -> видача талона-направлення на тестування (у разі необхідності) -> домовленість із респондентом про рекрутування інших ЖКС (взяття контактних даних, по можливості) -> видача винагороди за участь у дослідженні.

Польовий етап дослідження в м. Львові розпочато 12 грудня та завершено 29 грудня 2013 р., отже його тривалість склала 18 днів.

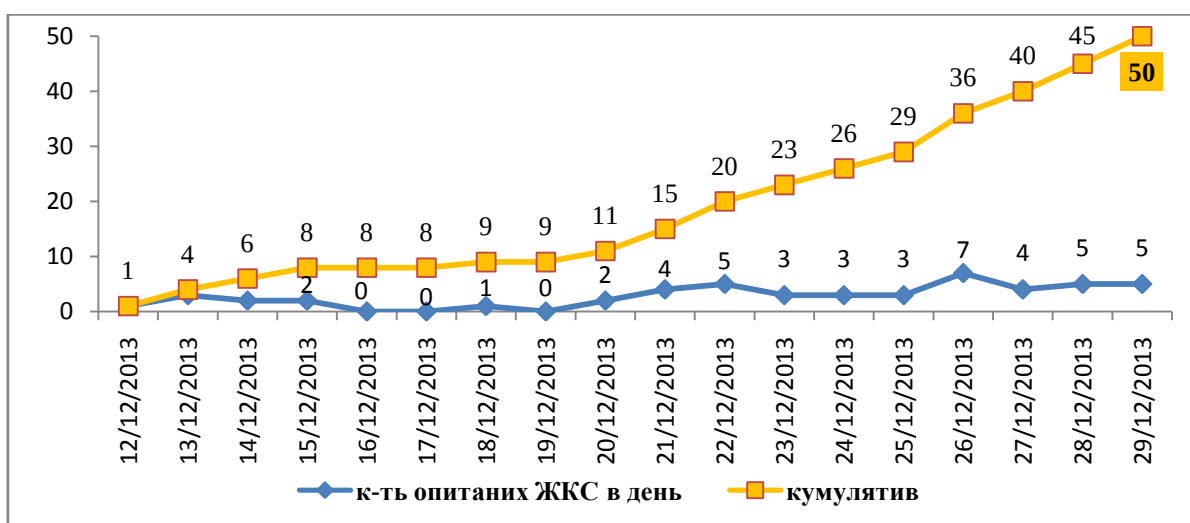

Рис. А. Динаміка проведення польового етапу дослідження в м. Львові

Лише 4 ЖКС у Львові погодилися на запис інтерв'ю на аудіоносій, решта відмовилися, мотивуючи це тим, що не мають впевненості в тому, що буде збережено конфіденційність, ЖКС (її голос) можуть упізнати родичі/друзі, а також правоохоронці, податківці, які можуть використати надану інформацію проти неї.

Пошук ЖКС здійснювався інтерв'юерами/рекрутерами під виглядом клієнта:

- по телефону (номери телефону надавалися працівниками бару/кафе/ресторану/сауни, таксистом, знайомим, працівником правоохоронних органів, іншою ЖКС) – 5 ЖКС;
- через Інтернет (рекрутер/інтерв'юер здійснював пошук ЖКС у соціальних мережах, на сайтах знайомств. На встановлення контакту та домовленості про зустріч витрачалося від 15 до 60 хвилин) – 5 ЖКС;
- через особисту зустріч у кафе (працівники закладу вказували на ЖКС, інтерв'юер домовлявся про інтерв'ю) – 5 ЖКС;
- через друзів, знайомих (які працюють у ресторанно-розважальних закладах чи користуються послугами ЖКС і які надавали контактні дані ЖКС, домовлялися про проведення інтерв'ю) – 14 ЖКС;
- через ключових інформаторів (провідників – працівників кафе/ресторанів/саун, таксистів, працівників ГО, які домовлялися з ЖКС про зустріч, надавали номери телефонів, приводили до офісу/кафе для проведення інтерв'ю) – 16 ЖКС;
- під виглядом клієнта на точці (рекрутер/інтерв'юер обирав час найменшої активності клієнтів на точці і пропонував провести інтерв'ю; за умови відсутності потенційних клієнтів ЖКС погоджувалась) – 5 ЖКС.

Оскільки рекрутинг ЖКС відбувався під виглядом потенційного клієнта, на етапі домовленості про зустріч, під час зустрічі, після первинної комунікації ЖКС повідомлялося, що їй пропонується взяти участь у дослідженні, пропонувалося погодитися на інтерв'ю. Особливо наголошувалося, що анонімність та конфіденційність опитування гарантується. Обговорювалася можлива винагорода – рівноцінна оплаті одного з видів секс-послуг за 1 годину. Надавалася інформація щодо мети опитування – отримання інформації про структуру організації секс-бізнесу в місті, поінформованість

про громадські організації, які працюють у місті, та рівень довіри до них, а також про основні канали пошуку клієнтів.

У Львові загальна кількість відмов від інтерв'ю виявилася найбільшою – 33 ЖКС відмовилися. Серед них 23 ЖКС не погодилися навіть на зустрічі після того, як їм було повідомлено, що основна мета зустрічі – участь у дослідженні, натомість 23 ЖКС, яким основну ціль зустрічі також було повідомлено на етапі домовленості, згодилися на участь та інтерв'ю. Ще 37 ЖКС уже під час зустрічі було запропоновано участь у дослідженні – серед них 27 погодилися, а 10 також відмовилися.

Середня тривалість інтерв'ю у Львові становила 53 хвилини. Максимальний час для проведення інтерв'ю – 108 хвилин, мінімальна тривалість – 27 хвилин. Винагорода за участь у дослідженні склала 80–100 гривень (оплата за інтерв'ю безпосередньо ЖКС, яка не включала додаткову «винагороду» сутенеру/«мамочці» у розмірі від 30 до 50% від узгодженої суми для ЖКС). Рекрутер на етапі домовленості про інтерв'ю домовлявся й про розмір винагороди.

Серед особливостей опитування ЖКС у Львові слід зазначити, що виникали труднощі з домовленістю з ЖКС про зустріч тривалістю одну годину. Для ЖКС цікавішими є клієнти, які замовляють надання секс-послуг на 2–3 години та більше, тому домовитися про зустріч на ОДНУ годину задля інтерв'ю було важко. Багато ЖКС відмовлялися від зустрічі, коли дізнавалися про основну мету – проведення інтерв'ю. Серед причин відмов у проведенні інтерв'ю – побоювання з боку ЖКС стосовно того, як саме буде використана надана ними інформація. За деякими номерами телефону, щоб замовити ЖКС, потрібно було сказати ключову фразу «маю бажання/хочу відпочити з дівчиною», тільки після цих слів ЖКС погоджувалася на зустріч. Встановити контакт з ЖКС, які працюють у секс-бізнесі під керівництвом сутенера/мамочки, було проблематично, оскільки ЖКС погоджуються на зустріч лише зі згоди сутенера/мамочки.

Після опитування дівчатам надавалася інформація, у вигляді брошури, про громадські організації, що функціонують у місті, з переліком послуг для ЖКС. При бажанні ЖКС надавалися талони-направлення на тестування до центру СНІД.

Обробка та аналіз результатів інтерв'ю.Відповіді з кожної анкети перенесено в електронний формат Word. Підготовлено масив файлів у форматі Word по кожному

місту. Розроблено макет переносу інформації з паспорта інтерв'ю до електронного формату в програмі SPSS.PC. Здійснено кодування та первинну обробку паспортів інтерв'ю, інформація, що міститься в заповнених паспортах, перенесена в електронний формат SPSS.PC. Підготовлено масив даних з паспортів інтерв'ю в програмі SPSS.PC. Визначено змінні інтерв'ю, по яких доцільно здійснити кількісний аналіз. Розроблено макет переносу інформації по цих змінних до електронного формату в програмі SPSS.PC. Запитання, визначені для кількісного аналізу, були закодовані та перенесені в електронний формат. Підготовлено масив даних обраних змінних інтерв'ю у програмі SPSS.PC.

1. АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЖКС

Жінки комерційного сексу, які працюють у місті та взяли участь в опитуванні, характеризуються віковою структурою в межах від 16 до 38 років. Середній розрахунковий вік респонденток становить 27 років, що на два роки менше, ніж середній вік (29 років) опитаних у межах біоповедінкового дослідження серед ЖКС у Львові¹. Найістотніша частка опитаних представляє вікову групу від 20 до 34 років (див. рис. 1.1).

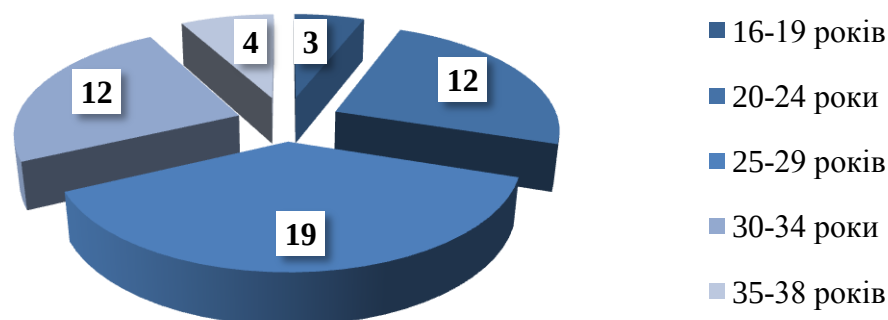

Рис. 1.1. Розподіл ЖКС за віковими групами(осіб)

Найбільша кількість респонденток(19) відповіли, що отримали професійно-технічну освіту, 12 опитаних мають базову та неповну вищу освіту(див. рис. 1.2).

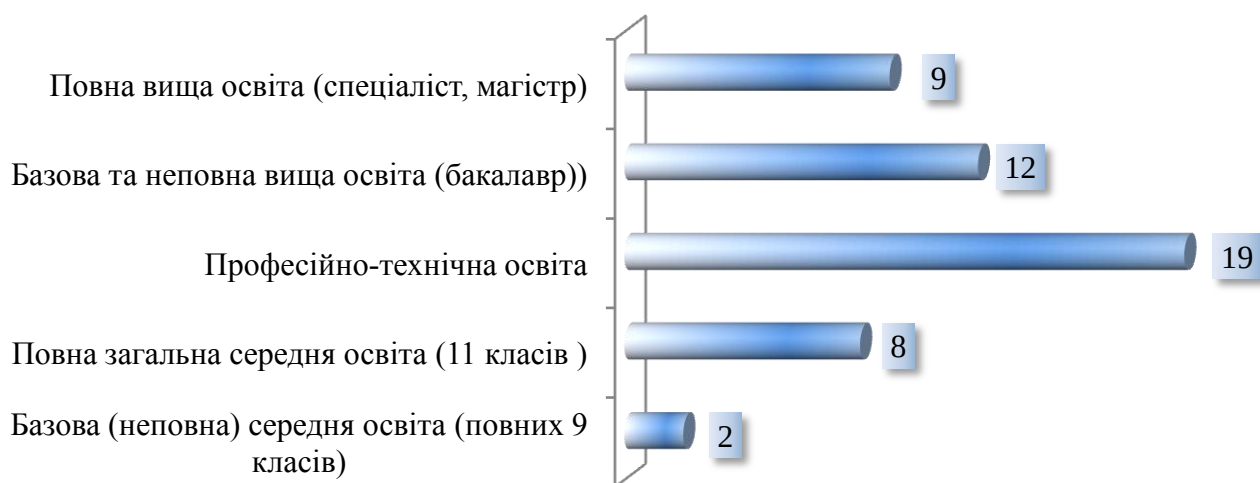

Рис. 1.2. Розподіл ЖКС за рівнем освіти (осіб)

¹Інтегроване біоповедінкове дослідження серед ЖКС «Моніторинг поведінки та поширення ВІЛ-інфекції серед осіб, що надають комерційні сексуальні послуги за винагороду, як компонент епіднагляду за ВІЛ другого покоління», що проведено в 26 містах України (в т. ч. м. Львів) в 2013 році.

Середній щомісячний дохід ЖКСміста становить 16 тис.грн (середній рівень заробітної плати у Львівській області за 2013 р. склав 2789 грн). Найвищий серед зафіксованих рівень доходів (30 тис. грн) у 30 разів перевищує мінімальний (1 тис.грн). На рисунку 1.3. поданий відсотковий розподіл респондентом зондажного та біоповедінкового досліджень за рівнем доходу.

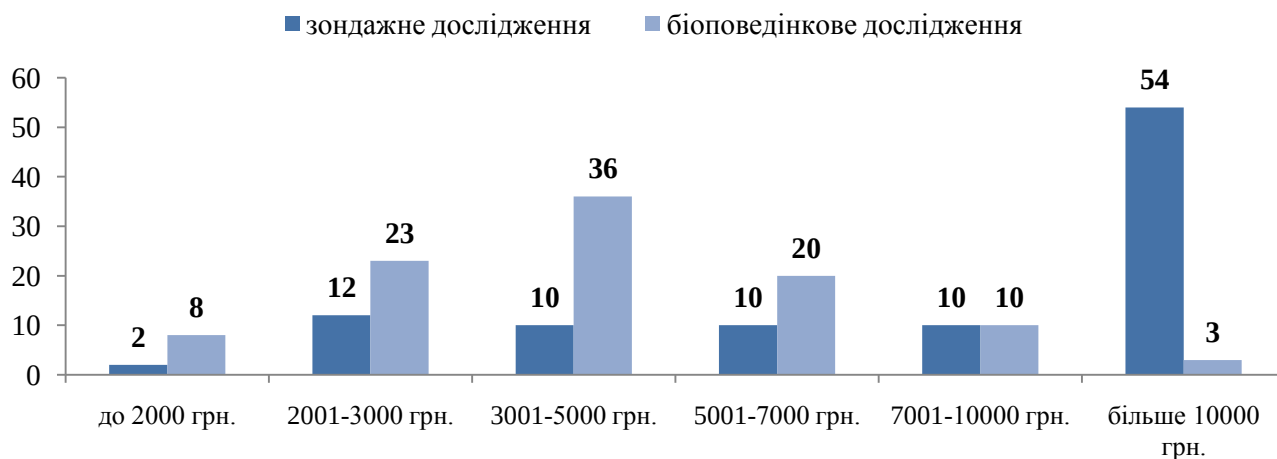

Рис. 1.3. Розподіл ЖКС за рівнем щомісячного доходу, %

У структурі доходів ЖКС частка коштів, отриманих саме за надання сексуальних послуг, становить 80%–100%– про це зазначили 41 із 50 опитаних. Для решти респонденток цей показник дещо менший, але на рівні, не нижчому за 50%.

Більшість учасниць опитування(29) не є «корінними» мешканками Львова. З них найістотніша частка приїхали в місто на навчання (див. рис. 1.4).

Чому Ви переїхали до міста?:

Рис. 1.4. Розподіл ЖКС, які мігрували до міста, за причиною переїзду (осіб, N=29*)

*Тут і надалі вказується кількість респондентів (N), які відповіли на запитання, тобто за виключенням пропущених відповідей та/або тих респондентів, яким запитання не ставилося.

У відповіді на запитання «Кого Ви вважаєте своєю сім'єю?» 18 опитаних вказали своїх дітей, 31 респондентка – батьків (14) або одного з них (17), майже третина (15) назвали себе (див. рис. 1.5).

Рис. 1.5. Сім'яне коло ЖКС (розподіл відповідей респонденток на запитання «Кого Ви вважаєте своєю сім'єю?» (кількість згадувань, сума перевищує N*))

19 із 50 опитаних повідомили, що в них живі обоє батьків (див. рис. 1.6). Ще в 14 ЖКС жива лише мати. 12 опитаних ЖКС на запитання «Чи живі Ваші батьки?» відповіли «Ні». Як видно з рисунка, серед тих, у кого живі обоє або один з батьків, найбільша частка (27) бачаться з ними один раз на місяць або рідше.

Чи живі Ваші батьки?: Як часто Ви з ними бачитесь?:

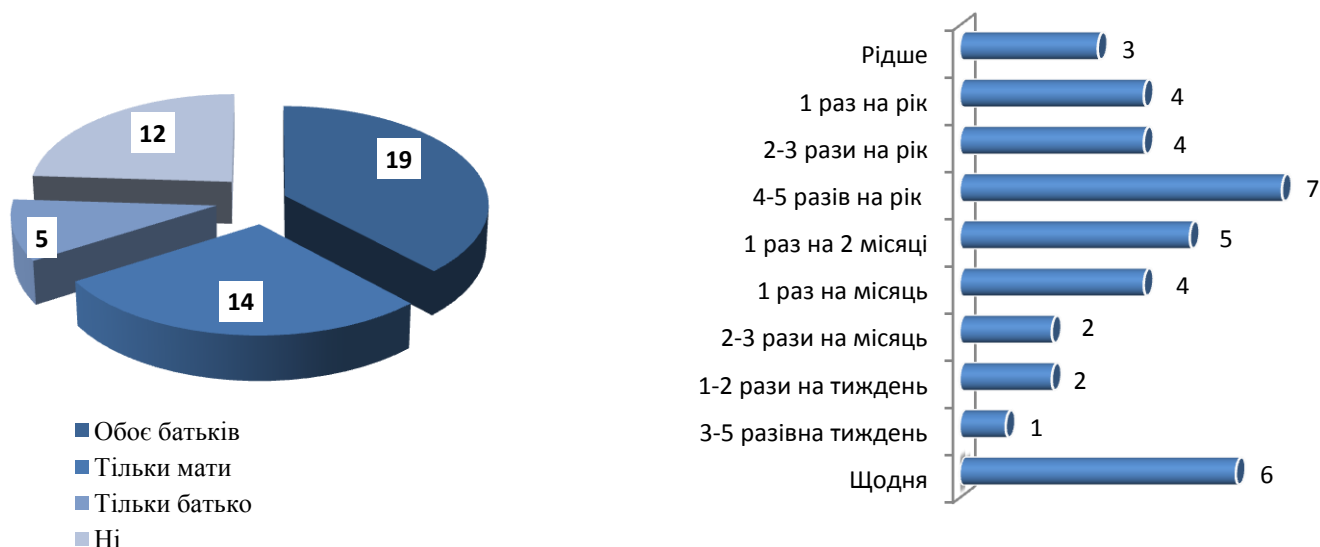

Рис. 1.6. Розподіл відповідей респонденток на запитання «Чи живі Ваші батьки?»(осіб) та «Як часто Ви з ними бачитесь?»(осіб, N=38)

*Тут і надалі розподіл відповідей респонденток подається за кількістю згадувань, що в сумі може перевищувати фактичну кількість опитаних у випадку, якщо респондентам дозволялося вказати одночасно декілька варіантів відповіді.

Вихованням 22 респонденток у ранньому віці займалися рідні батьки, тоді як решта опитаних до 15 років виховувалися без батьків або неповних сім'ях і у тих, де вихованням займався нерідний батько (див. рис. 1.7).

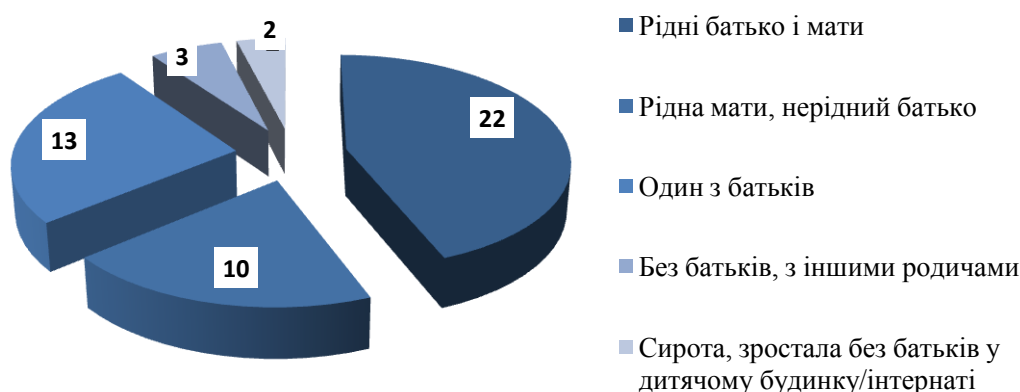

Рис. 1.7. Розподіл відповідей респонденток на запитання «Хто Вас виховував до 15 років?» (осіб)

Згідно з результатами опитування, 22 з 50 ЖКС зазначили про обізнаність своїх близьких про те, що вони надають сексуальні послуги за винагороду. Передусім, це відомо друзям та знайомим опитаних (див. рис. 1.8). Оточення ЖКС, судячи з відповідей респонденток, з ставиться до цього з помірним осудом, а часом висловлюють побоювання та співчуття щодо їх вимушеної зайнятості у сфері секс-бізнесу:

- *«Засуджує (подруга), але знає, що в мене немає вибору» (26 років);*
- *«Спочатку осуджувала (сестра), а тепер бере у мене гроші і мовчить» (25 років).*

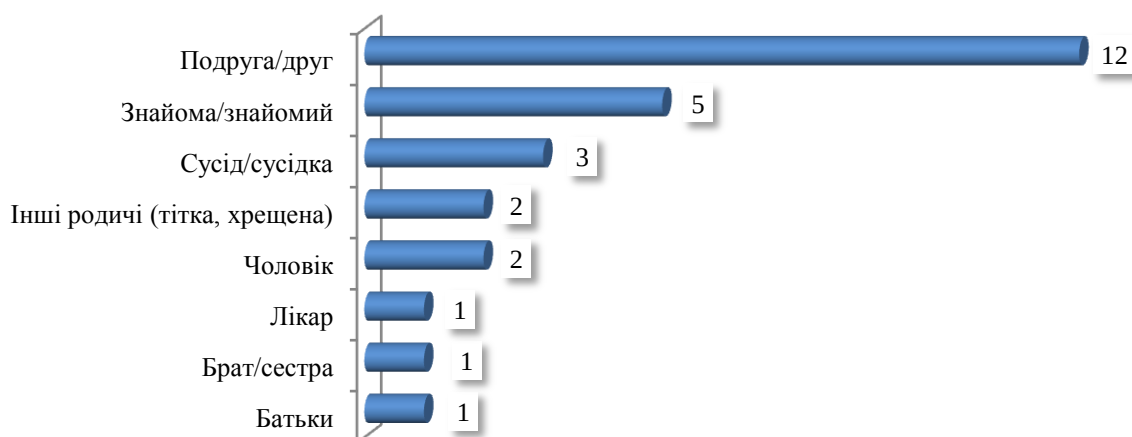

Рис. 1.8. Розподіл відповідей респонденток на запитання про те, хто саме знає, що вони надають сексуальні послуги за винагороду (кількість згадувань, сума перевищує N, N=22)

2. ПЕРШИЙ СЕКСУАЛЬНИЙ ДОСВІД

Лише 5 із 50 ЖКС отримали свій перший сексуальний досвід після досягнення повноліття (див. рис. 2.1). Половина респонденток втратили цноту у віці від 13 до 15 років, а решта 20 дівчат – у віці 16–17 років. Важливо, що майже в третини опитаних (15) перший статевий акт був примусовим, п'ятеро з них розповіли, що їх згвалтували, 6 – були примушені під впливом алкоголю.

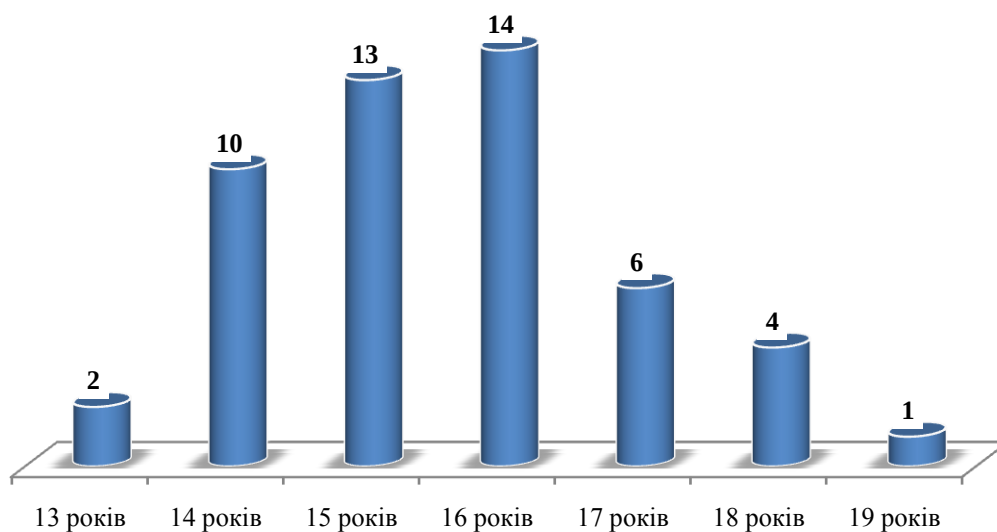

Рис. 2.1. Розподіл ЖКС за віком, у якому вони отримали перший сексуальний досвід(осіб, N=48)

Серед ЖКС, які добровільно позбулися цноти, найбільш значна частка зробили це, перебуваючи у тривалих стосунках із хлопцем, з яким зустрічались/по любові (див. рис. 2.2).

Рис. 2.2. Розподіл ЖКС, які добровільно позбулися цноти, за особливостями отримання першого сексуального досвіду (осіб, N=35)

3. ІНІЦІАЦІЯ НАДАННЯ СЕКСУАЛЬНИХ ПОСЛУГ ЗА ВИНАГОРОДУ ТА САМООЦІНКА

Ініціація роботи в секс-бізнесі для найбільшої частки респонденток є наслідком спілкування з подругою, яка вже на той момент надавала сексуальні послуги за винагороду (див. рис. 3.1). Звичайно, це передусім самостійне рішення жінки у складних життєвих обставинах, однак важко спростувати твердження, що якби не пропозиції подруг, то таке рішення в багатьох випадках могло б бути не прийнятим:

- *«Була в мене подруга, яка цим займалась в організації. Мені все розказала, що і як; Привела туди. Потім я пішла в іншу квартиру»(33 роки);*
- *«Голодно, холодно жити, немає квартири, доводиться знімати – а за які шииі?; якось прийшла подруга і каже: а хочеш на "малинку"? Я подумала і погодилась, це були курсанти, правда, платили мало»(23 роки);*
- *«Розлучилась з чоловіком. Немає грошей. Прийшла на трасу, дівчата сказали старшому. Обговорили умови і все. Працюю»(29 років).*

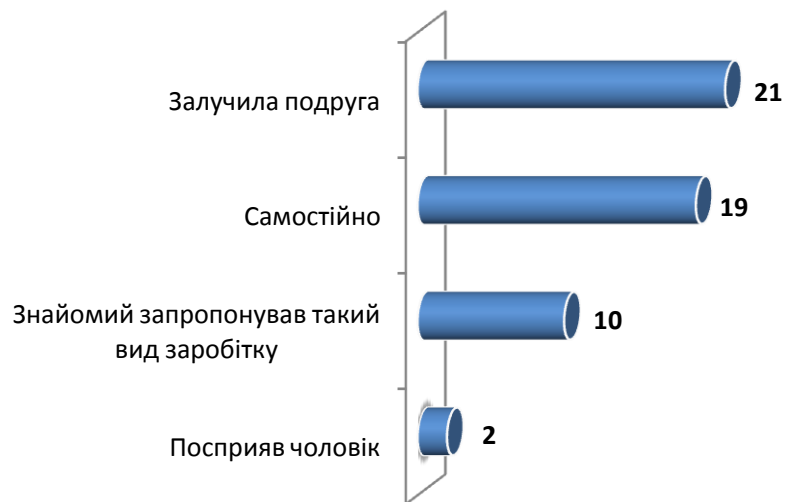

Рис. 3.1. Розподіл ЖКС за способом залучення в секс-бізнес(кількість згадувань, сума перевищує N)

Як видно з рисунка, в ситуації, коли випадковий або давній знайомий пропонує винагороду за статевий контакт і фактично стає першим клієнтом, опинилися 10 респонденток, тобто кожна 5 серед опитаних у місті.

- *«Немає грошей на те, що хочу, не могла знайти роботу, знайомий запропонував за гроші з ним бути, я згодилась і далі пішло» (20 років).*

За досвідом роботи в секс-бізнесі можна умовно виділити такі групи: 7 ЖКС з досвідом до 2 років; із досвідом від 2 до 5 років – 13 опитаних), від 5 до 7 років та від 7 до 10 років – по 11 опитаних; зі стажем більше 10 років – 8 ЖКС (див. рис. 3.2).

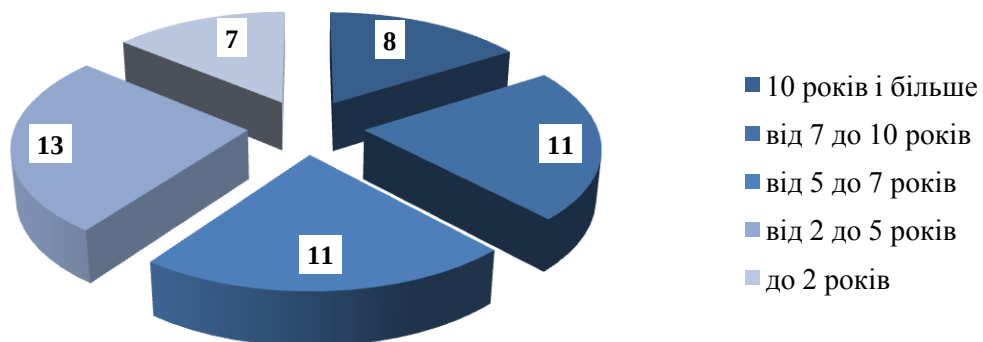

Рис. 3.2. Розподіл ЖКС за тривалістю надання сексуальних послуг(осіб)

Основним фактором, що змушує жінок обрати роботу з надання сексуальних послуг, є наявність фінансових проблем, гостра матеріальна потреба (див. рис. 3.3).

- «Я більше ніде б не змогла в 19 років заробити гроші, щоб віддати кредит з відсотками» (25 років).

- «Вона мене годує, дає можливість оплачувати хату, водити дитину у добрий дитячий садок і одягатись нормально, а не «з секунду»» (27 років).

- «Треба якось виживати, працювати-вчитись після училища дуже важко» (18 років).

- «Швидкі і великі гроші. Купила машину, сплачую кредит за квартиру, утримую батьків» (27 років).

Рис. 3.3. Розподіл відповідей респонденток щодо особистих причин вибору роботи у сфері надання сексуальних послуг (кількість згадувань, сума перевищує N)

Серед переваг роботи у секс-бізнесі, які були названі респондентами, значно домінує матеріальна складова, також досить часто як одну з головних переваг респондентки називали почуття задоволення (див. рис. 3.4).

Що Вам подобається у цій роботі?:

- «Заробіток, хай кажуть всі, що хочуть, а добре жити – це не порок, і де я можу заробити ці гроші в Україні?» (31 рік);
- «Заробіток, не можуть мені подобатись всі клієнти, хоч попадаються і досить симпатичні» (25 років);
- «Мене завжди приваблювала увага чоловіків, сексуальні втіхи, фантазії можна сміливо втілювати в життя і не боятись бути осудженою суспільством» (30 років).

Рис. 3.4. Розподіл відповідей респонденток щодо переваг роботи у сфері надання сексуальних послуг (кількість згадувань, сума перевищує N)

Головним недоліком роботи в секс-бізнесі для найбільшої кількості опитаних ЖКС є необхідність надавати послуги небажаним клієнтам, передусім неохайним чоловікам із непривабливим зовнішнім виглядом і брутальною поведінкою (див. рис. 3.5):

- «Брудні клієнти, з хамовитою брудною поведінкою» (28 років);
- «Не подобаються брудні і п'яні мужики (бидло), яких треба обслуговувати, щоб заробляти гроші» (22 роки).

Високою частотою згадувань також характеризується фактор ризику для здоров'я (мається на увазі висока вірогідність зараження венеричними хворобами) та життя респонденток:

- *«Хвороби, страшно, що можна підцепити ВІЛ. Можна потрапити до збоченців і далі просто страшно подумати» (33 роки);*
- *«Бувають загрозливі моменти: агресивний клієнт, що пропонує секс без презерватива; клієнт, що не хоче платити, п'яний клієнт, збоченець тощо» (21 рік);*
- *«Бандити можуть вбити, можна підхопити вареничні хвороби, дівчата п'ють, колються» (27 років).*

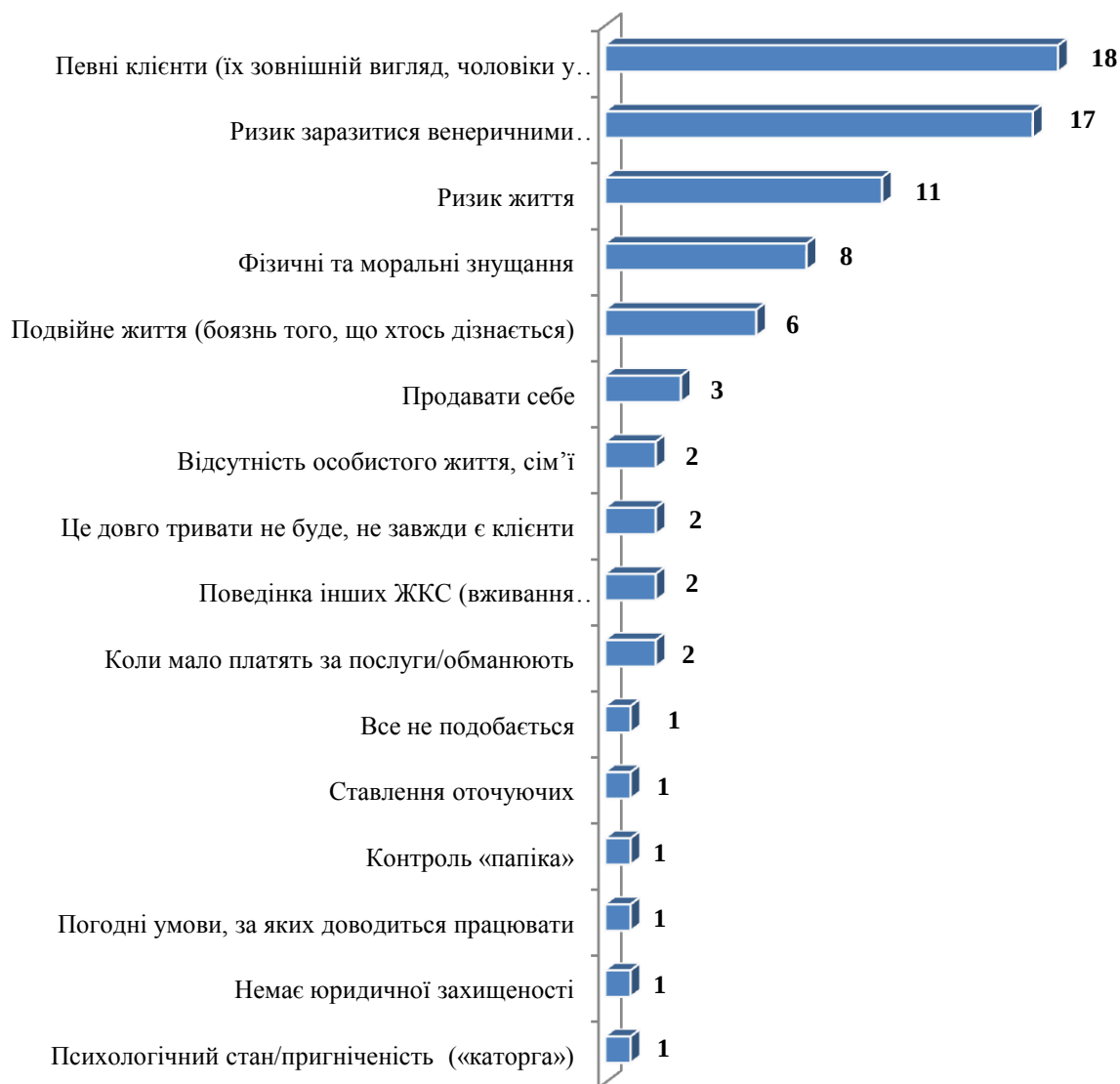

Рис. 3.5. Розподіл відповідей респонденток щодо недоліків роботи у сфері надання сексуальних послуг (кількість згадувань, сума перевищує N)

4. СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ СЕКС-БІЗНЕСУ В МІСТІ

Із твердженням про те, що структуру секс-бізнесу в місті можна визначити як «єдиний цілісний організм зі своїми правилами», погодилися лише 2 респондентки. Натомість, половина опитаних зазначили про наявність у місті кількох організованих груп/структур, які займаються організацією секс-бізнесу, (див. рис. 4.1):

- *«Мені нічого не відомо про структуру як «цілісний організм». У мене є «мамочка», вона зв'язана з барменом, охороною готелю та місцевою міліцією» (21 рік);*
- *«По розповідях інших дівчат знаю, що у місті декілька груп по секс-бізнесу і декілька впливових «кришувальників»» (33 роки);*
- *«Є хазяїн. Наприклад, Вася, який все узгоджує з міліцією, платить їй. Це всім відомо, я працювала одна, поки не попала в халепу» (27 років).*

Аналіз цих та інших висловлювань респонденток дає можливість стверджувати з високою вірогідністю про те, що секс-бізнес міста практично повністю контролюється правоохоронцями через сутенерів. Однак, досить важко сказати, наскільки організованою є ієрархія управління та концентрація доходів від секс-бізнесу в самій системі правоохоронних органів.

Також можна припустити, що правоохоронні органи переважно безпосередньо не займаються координацією та управлінням секс-бізнесом, обмежуючись збором частини доходу. Адже зі слів респонденток, які вважають, що кожна «точка»/група ЖКС працює незалежно від інших, загальної організації немає (16), у місті існує досить жорстка конкуренція між керівниками окремих груп ЖКС:

- *«Я можу стверджувати, що люди, які називають себе сутенерами, ведуть боротьбу за сфери впливу» (30 років).*

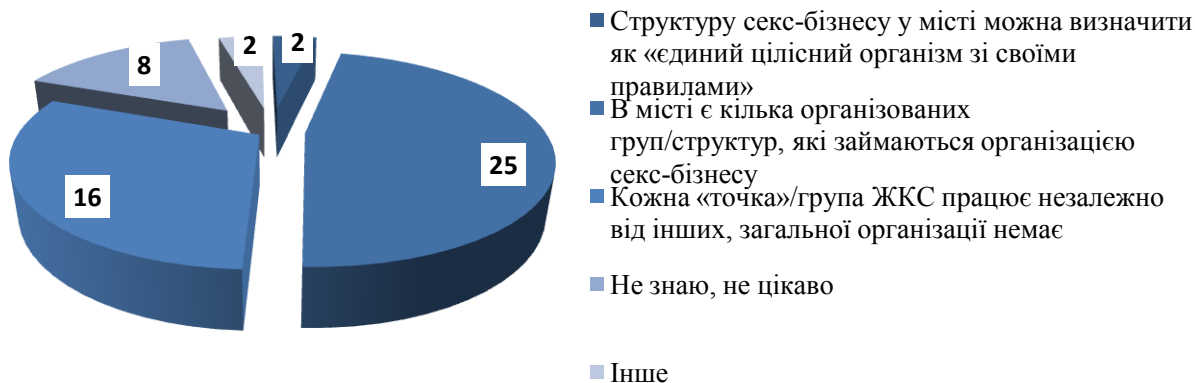

Рис. 4.1. Розподіл відповідей респонденток щодо ступеня організованості секс-бізнесу в місті(осіб)

Тим респондентам, які вказали, що секс-бізнес у місті є організованим, було поставлено запитання: «Хто керує цією системою?». Розподіл відповідей цілком підтверджує попереднє припущення – 16 респонденток вказали, що це правоохоронні органи, і лише по 6 опитаних вважають керівниками представників кримінальних структур або ж самих сутенерів.

Ті ж, хто стверджує, що загальної організації секс-бізнесу у місті немає, характер «неофіційної координації» роботи незалежних груп ЖКС пояснюють високим ступенем самоорганізації, зокрема за територіальною ознакою:

- *«У кожного є своя так звана територія, чітко по точках, ніхто нікому не заважає працювати» (27 років);*
- *«У кожній точці працюють одні й ті самі дівчата, чужих можуть побити та прогнати (22 роки).*

Більшість опитаних ЖКС (28 респонденток) нічого не знають про те, чи існує зв'язок структури секс-бізнесу Львова з іншими містами. Ті ж, хто підтвердив наявність зв'язку, сказали, що передусім практикуються поїздки ЖКС у курортні міста в літній/зимовий час (9 респонденток).

Відповідаючи на запитання «Які є групи жінок секс-бізнесу у Вашому місті?», опитані найчастіше давали такі визначення, як «трасові» (36 згадувань), «по виклику» (25 згадувань), «готельні» (21 згадування; див. рис. 4.2). Загалом на це запитання дали відповідь 47 респонденток із 50, а 3 виявились необізнаними із ситуацією.

Найвпливовішими організаціями/групами, що визначають ситуацію із секс-бізнесом у місті, є правоохоронні органи та кримінальні угруповання – про наявність такого впливу повідомили відповідно 48 та 413 респонденток (див. рис. 4.2). На рисунку також відображено, які саме форми впливу практикуються представниками зазначених груп.

Певна річ, громадський сектор сьогодні не може скласти рівноцінну противагу тим структурам, що організовують секс-бізнес у місті, однак той факт, що 15 респонденток вказали на наявність впливу з боку громадських організацій, свідчить про досить високий рівень активності останніх. У своїх коментарях ЖКС демонструють стримане скептичне ставлення до результатів цієї активності: *«Незначні акції практичної дії не мають» (18 років); «Допомагають, чим можуть» (28 років).*

Те ж саме стосується засобів масової інформації (19 респонденток сказали, що вони мають вплив), але в цьому випадку фіксується ще й негативних характер впливу (сприяння): *«Друкують об'яви, по яким можна знайти собі спонсора, клієнта» (26 років).* Окрім цього, 8 респонденток вказали про наявність впливу на секс-бізнес у місті з боку релігійних організацій.

Правоохоронні органи

«Кришують» секс-бізнес (26)
 Охороняють ЖКС за відсотоквідзаробітку (10)
 Забирають у відділення (4)
 Отримують від ЖКС відсоток за можливість працювати (4)
 Іноді беруть гроші (2)
 Організують/керують секс-бізнесом в місті (2)
 Сутенери, господарісалонів, саун платятьвідсоток (2)
 Заважають працювати (1)

Кримінальні угруповання

Організують/керують секс-бізнесом в місті (26)
 «Кришують» секс-бізнес (8)
 Охороняють ЖКС за відсотоквідзаробітку (7)
 Сутенери, господарісалонів, саун платятьвідсоток (2)
 Змушуютьбезкоштовнонадаватипослуги (1)
 Отримують від ЖКС відсоток за можливість працювати (1)

Чи мають вплив на ситуацію із секс-бізнесом?

«Так»
48
 осіб

«Так»
41
 осіб

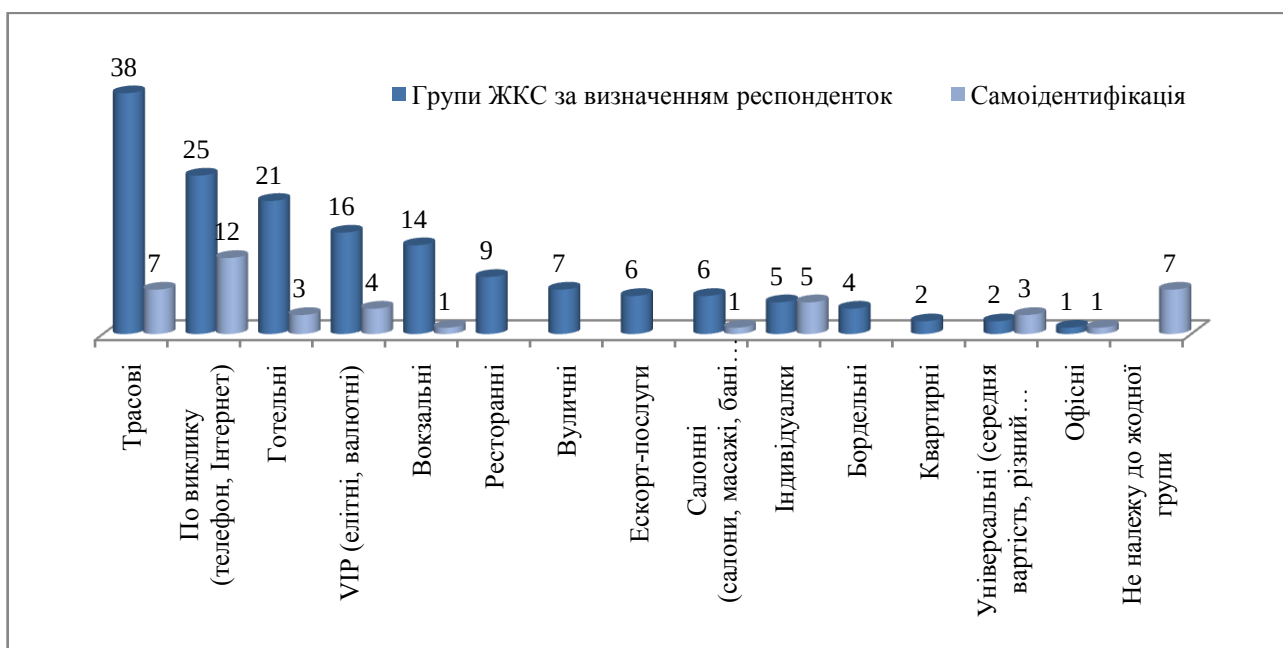

Рис. 4.2. Характер впливу правоохоронних органів та кримінальних угруповань на ситуацію із секс-бізнесом, а також групи ЖКС, які є в місті

Організація робочого графіка приблизно третини із опитаних ЖКС (17) контролюється сутенером, решта зазначили, що самостійно встановлюють свій графік. Лише 3 з 50 респонденток сказали, що не можуть його змінювати, для решти така можливість існує. Зміна графіка найчастіше можлива в разі хвороби ЖКС або її дитини, а також через погане самопочуття (див. рис. 4.3). У такій ситуації ЖКС має повідомити про зміну графіка свого сутенера («мамочку», менеджера, бригадира, оператора, «папіка») – 26 опитаних сказали, що повинні це зробити.

Рис. 4.3. Розподіл відповідей ЖКС щодо причин, які дозволяють змінювати робочий графік (кількість згадувань, сума перевищує N)

5. ТИПОЛОГІЯ ТА КІЛЬКІСТЬ КЛІЄНТІВ ЖКС

ЖКС міста здійснюють самостійний пошук клієнтів лише в періоди, коли помічають зниження попиту на свої послуги. Як правило, цю функцію найчастіше виконують сутенери. Або застосовується пасивний варіант пошуку – коли клієнт звертається за наданням сексуальних послуг до самої дівчини чи знову ж таки через сутенера. (див. рис. 5.1).

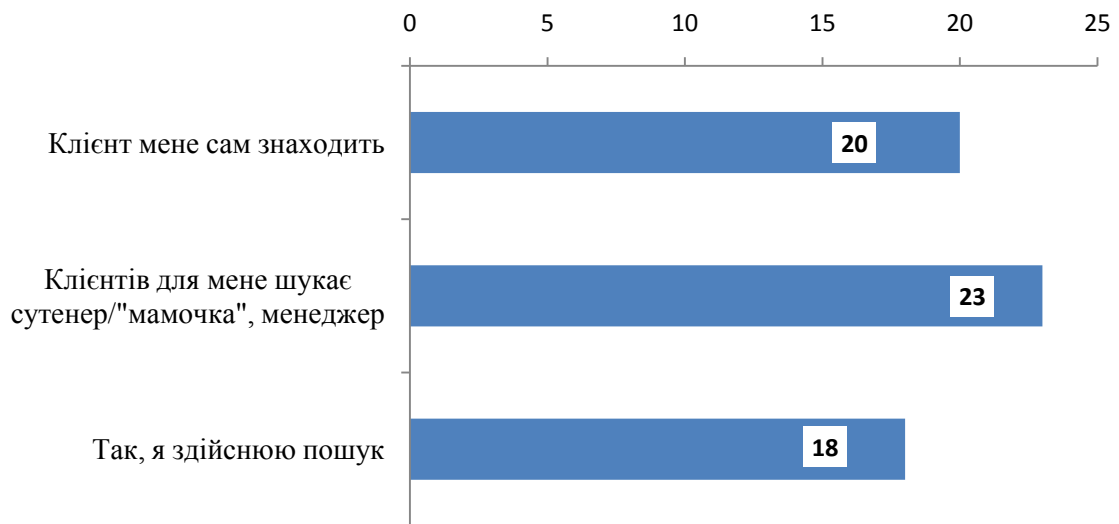
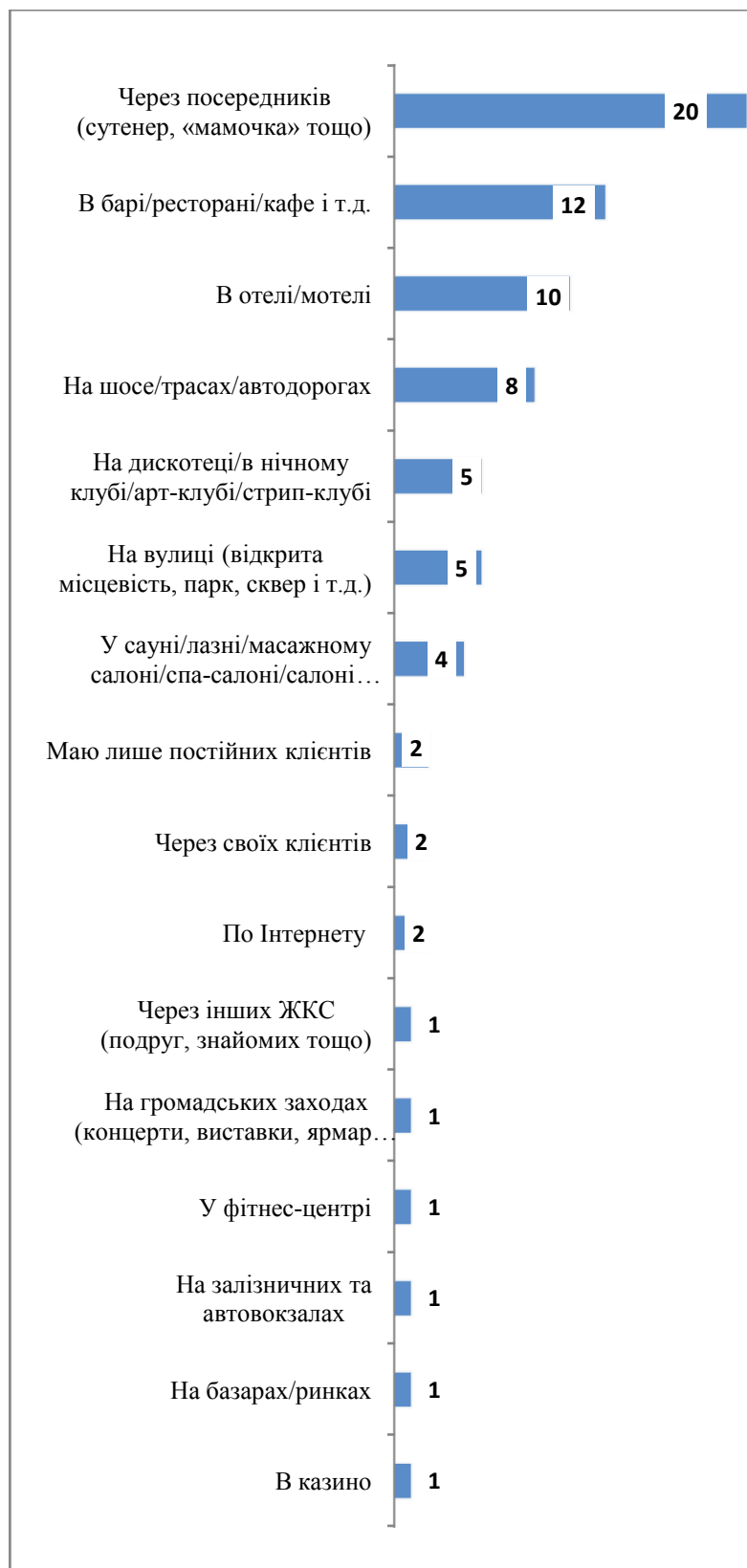

Рис. 5.1. Розподіл відповідей респонденток на запитання хто здійснює пошук клієнтів(кількість згадувань, сума перевищує N)

- *«В більшості мене шукають через нашу маму, буває сама знаходжу, але це в нас не дуже схвалюється, бо мама знає, як нас правильно розставити» (25 років).*

Під час аналізу питання про те, де і як саме відбувається зустріч із клієнтом, з'ясувалося, що найчастіше використовується посередництво сутенера (див. рис. 5.2).

- «Мені телефонують з нашого кол-центру і повідомляють, куди мені потрібно під'їхати» (27 років)

- «Я перебуваю в барі готелю разом з іншими дівчатами і «мамочкою», клієнти приїжджають, і ми виходимо з ними» (21 рік)

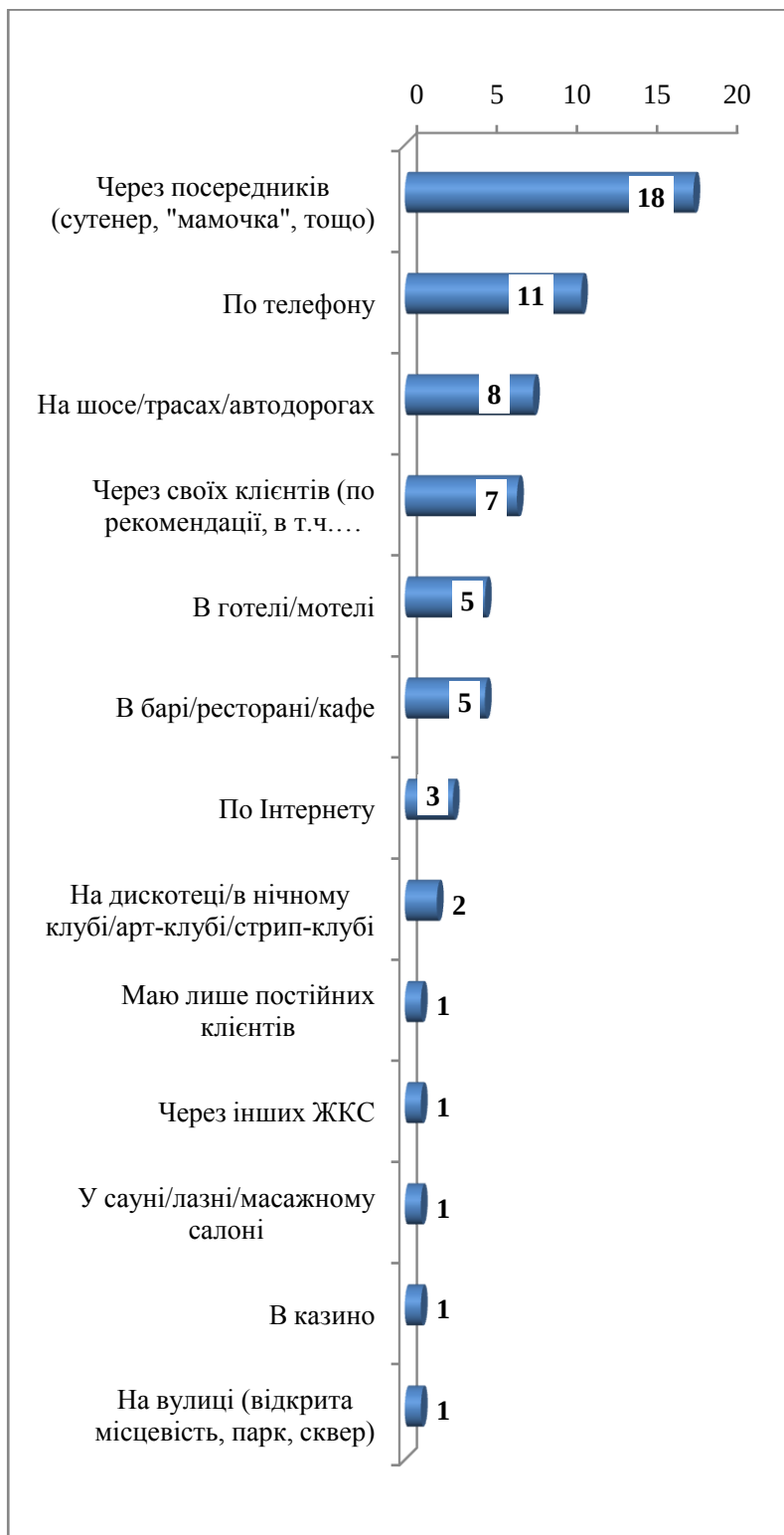
- «Клієнти знають нашу точку на трасі, самі приїжджають до нас» (18 років)

- «В нічних клубах, дискотеках, барах. Це видно, якщо хтось шукає дівчину або не проти. Пару слів і вже видно, клієнт чи ні. А там вже домовляємось» (24 роки)

- «Виходжу, коли мені зателефонують; іноді сиджу в кафе/шкі і підсаджують клієнта, з яким ми йдемо потім в сексуальну подорож. Літом можна було і з Привокзального ринку» (25 років).

Рис. 5.2. Розподіл відповідей ЖКС за основними місцями пошуку клієнтів (кількість згадувань, сума перевищує N)

Як основний спосіб пошуку клієнтів найбільша частка ЖКС обирає пошук через сутенера (18 респонденток; див. рис. 5.3). Пошук по телефону, а також шляхом виходу на трасу є пріоритетним відповідно для 11 та 8 опитаних.

««Мама» постійно дає роботу, бо коли сама, це вже буває з перебоями».

«По телефону. Надаю перевагу постійним».

«Траса, там швидко можна знайти клієнта».

Рис. 5.3. Розподіл ЖКС за основним способом пошуку клієнтів (кількість згадувань, сума перевищує N)

У процесі пошуку клієнтів ЖКС міста можуть розраховувати на допомогу, перш за все, з боку таксистів – 46 опитаних відповіли, що мають такий досвід(див. рис. 5.4). Окрім безпосереднього професійного оточення, доволі активно допомагають шукати клієнтів представники туристичної та розважальної інфраструктури міста – працівники ресторанів, барів, казино, дискотек, нічних клубів, а також працівники готелів, мотелів (по 25 згадувань респонденток).

«Дзвонять мені і пропонують клієнтів (в т.ч. приводять клієнтів)» (28).

«Розповсюджують мої контакти» (16).

«Пропонують мої послуги друзям/знайомим/клієнтам» (15).

Рис. 5.4. Розподіл відповідей респонденток на запитання, чи допомагають представники окремих груп із пошуком клієнтів, та як саме (кількість згадувань, сума перевищує N)

Клієнтами жінок комерційного сексу, за визначенням самих респонденток, передусім є самотні чоловіки та бізнесмени – 46 та 40 респонденток відповідно вказали, що представники саме цих категорій траплялися їм протягом останнього року (див. рис. 5.5).

У трійку категорій найактивніших споживачів секс-послуг, як видно з рисунка, також увійшли таксисти. Окрім того, характерною ознакою структури клієнтів ЖКС, що пов'язана із туристичною привабливістю міста та його розташуванням поблизу західного державного кордону, є значна частка в ній іноземців – 31 респондентка надавала їм послуги протягом року, а 19 опитаних вказали, що іноземці були серед їх клієнтів і впродовж останнього місяця

За матеріальним статусом ЖКС характеризують своїх клієнтів доволі диференційовано, і все ж найчастіше згадувана характеристика – чоловіки із середнім достатком (32 згадування; див. рис. 5.6): *«Середнього статку, до 45 років; попадаються старші дядечки – під 60, доволі багатенькі, щедріші за тих, кому до 45»* (27 років). Віковою характеристикою клієнтів ЖКС міста є середній розрахунковий діапазон від 22 до 57 років. Разом з тим, 19 опитаним жінкам протягом останнього року доводилося обслуговувати клієнтів до 60 років, а 17 респонденток мали досвід надання послуг 18-річним юнакам.

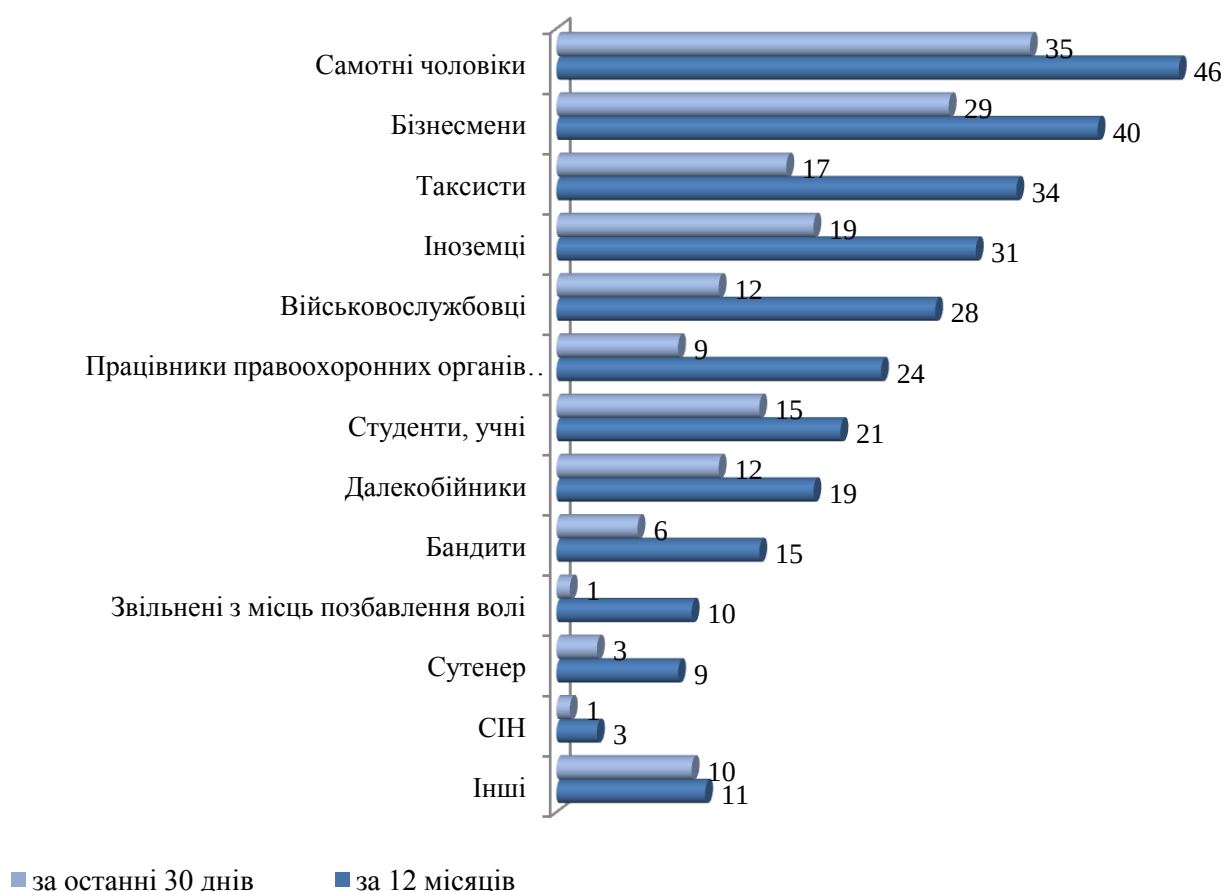

Рис. 5.5. Розподіл відповідей респонденток щодо наявності у них клієнтів, які належать до різних соціальних груп (кількість згадувань, сума перевищує N)

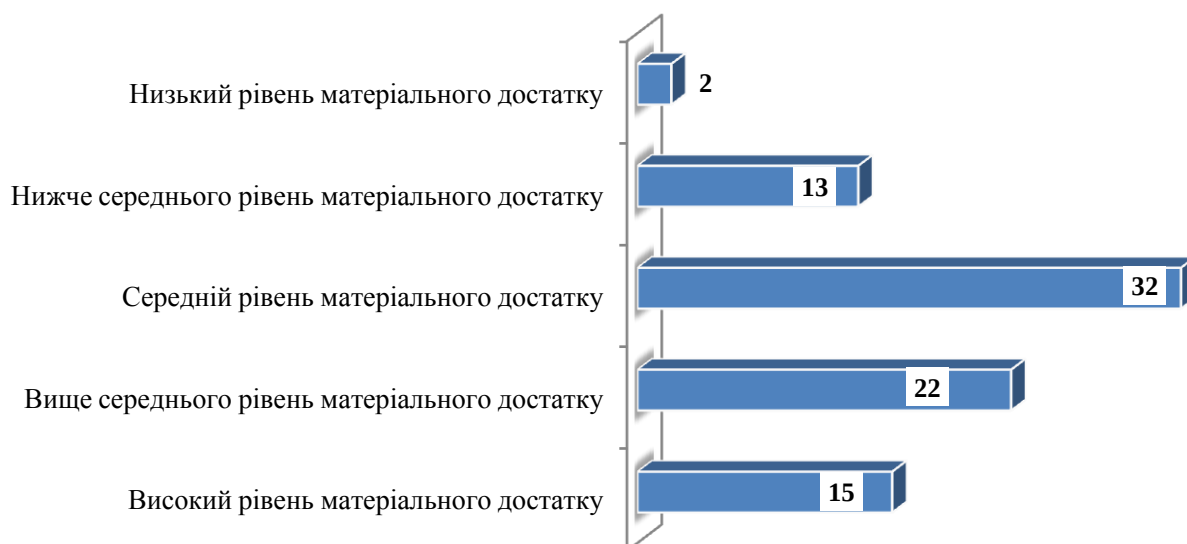

Рис. 5.6. Розподіл відповідей респонденток щодо матеріального стану їх клієнтів(кількість згадувань, сума перевищує N)

На запитання про те, який відсоток серед клієнтів складають працівники правоохоронних органів, найбільша частка опитаних (23) відповіли, що їх було до 10% (див. рис. 5.7). У розширених коментарях респондентки пояснюють, що їм, часом, важко визначити чи працює клієнт у правоохоронних органах і підрахувати кількість таких клієнтів, а також нарікають на небажання правоохоронців платити за послуги.

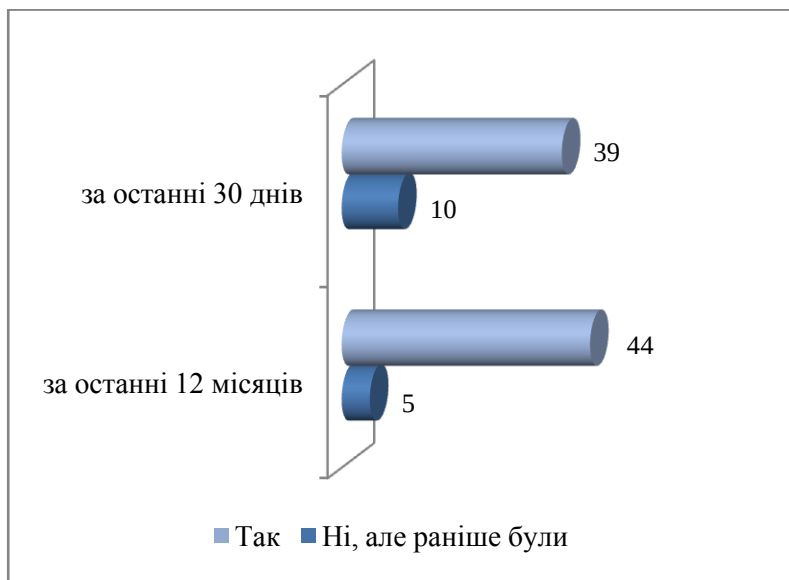
- «1–2 сержантики на місяць, але не хочуть платити» (25 років).

- «Не знаю, вони не представляються і в формі не приходять» (25 років).

Рис. 5.7. Розподіл відповідей респонденток на запитання, який відсоток серед усіх їхніх клієнтів становлять правоохоронці(осіб, N=38)

У більшості респонденток, як протягом року, так і впродовж останнього місяця були клієнти, яким вони надавали послуги більше одного разу (див. рис. 5.8). Варто зазначити, що професійна лексика ЖКС, окрім традиційного «постійний клієнт»,

містить досить широкий спектр неусталених визначень для клієнтів, які звертаються до однієї і тієї ж дівчини, як-от «стабільняк», «постійник» тощо. Також у деяких випадках таким клієнтам дають різноманітні прізвиська або називають ім'ям дівчини, приміром, «Катін», «Ленин» і т.д.

Як Ви називаєте клієнтів, які повертаються до однієї і тієї ж дівчини за секс-послугами?

- *«По-різному: і мій клієнт, мій папик, мій спонсор, мій хлопчик» (34 роки).*

- *«Своїми, постійними, іноді в них є прізвиська – «Мусік», «Пусік»» (27 років).*

Рис. 5.8. Розподіл відповідей респонденток на запитання, чи були серед Ваших клієнтів ті, кому Ви надавали секс-послуги за винагороду більше одного разу (осіб, N=49)

Для визначення клієнта як постійного більшість ЖКС міста орієнтуються і на кількість, і на регулярність зустрічей із ним (43 респондентки). При цьому, статус «постійний клієнт» присвоюється після щонайменше 3 зустрічей (див. рис. 5.9). Регулярність, з якою постійний клієнт навідується до ЖКС, – переважно декілька разів на місяць, або й частіше – раз на тиждень (відповідно для 16 та 15 респонденток (див. рис. 5.10). Про наявність також інших важливих умов для визначення клієнта як постійного повідомили 36 опитаних (див. рис. 5.11).

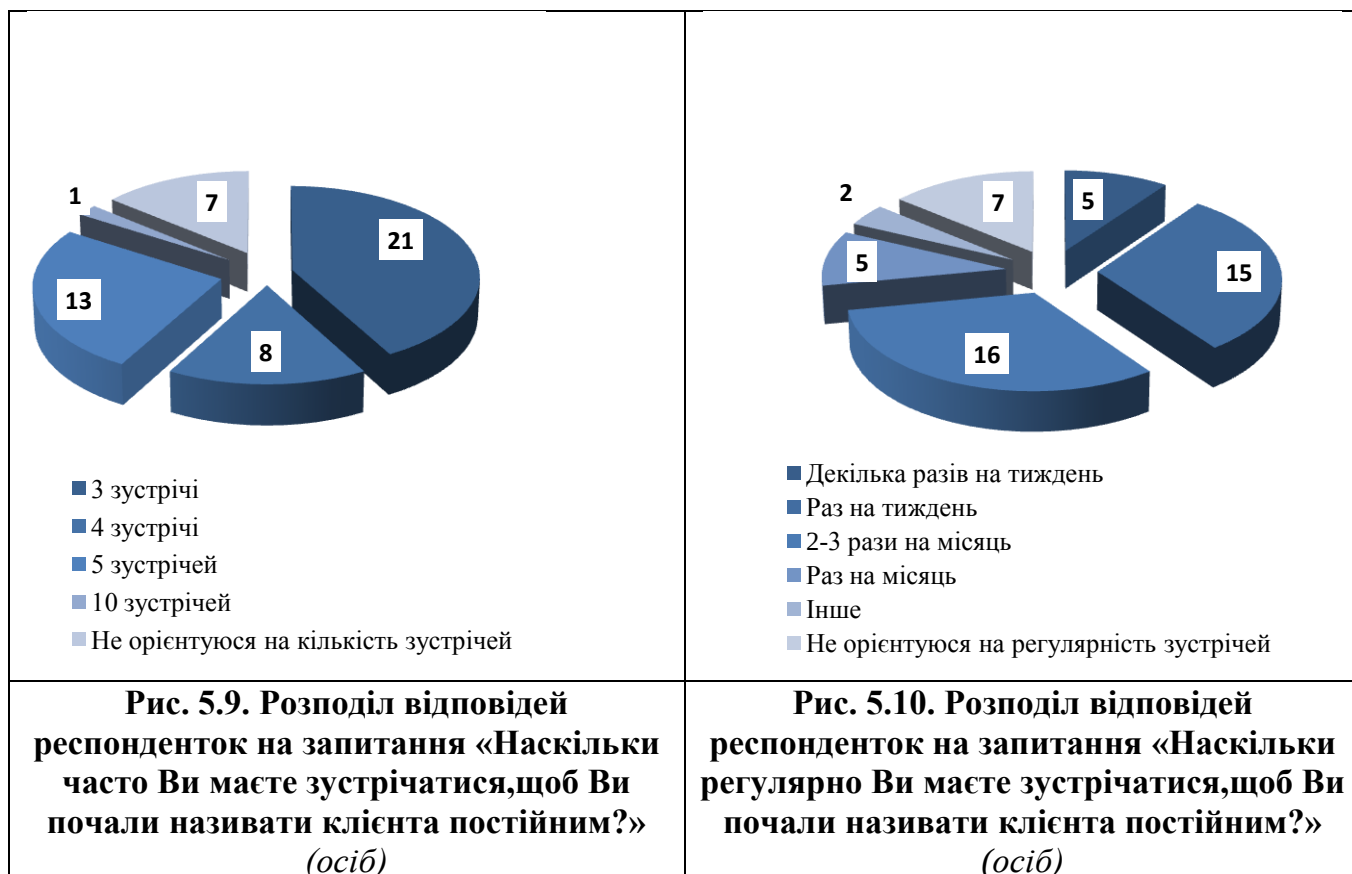

Рис. 5.11. Розподіл відповідей респонденток на запитання «Що ще є важливим для визначення клієнта як постійного?» (кількість згадувань, сума перевищує N)

Типовий робочий день ЖКС міста у більшості випадків передбачає надання сексуальних послуг 1–2 клієнтам– про це свідчать відповіді 29 із 50 респонденток (див. рис. 5.12). Близько третини опитаних ЖКС зазначили, що протягом дня встигають зустрітися з 3–4 клієнтами, і лише 4 дівчини надають сексуальні послуги в середньому п'яти різним чоловікам. За даними біоповедінкового опитування, середня кількість клієнтів за добу у м. Львові склала 3,4 особи.

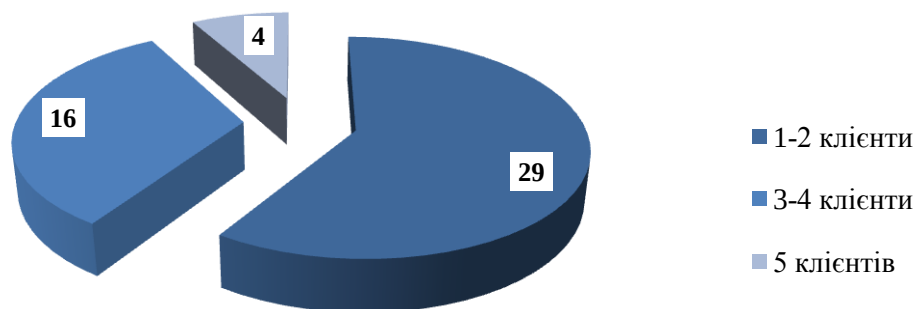

Рис. 5.12. Розподіл ЖКС за кількістю клієнтів, яких вони обслуговують протягом типового робочого дня (осіб, N=49)

У середньому протягом місяця найвагоміша частка респонденток має до 10 клієнтів (12 опитаних, див. рис. 5.13). Найбільш інтенсивного графіка роботи дотримуються загалом 15 опитаних, з яких 7 обслуговують 45–60 клієнтів на місяць, а 8 опитаних – 70 клієнтів і більше.

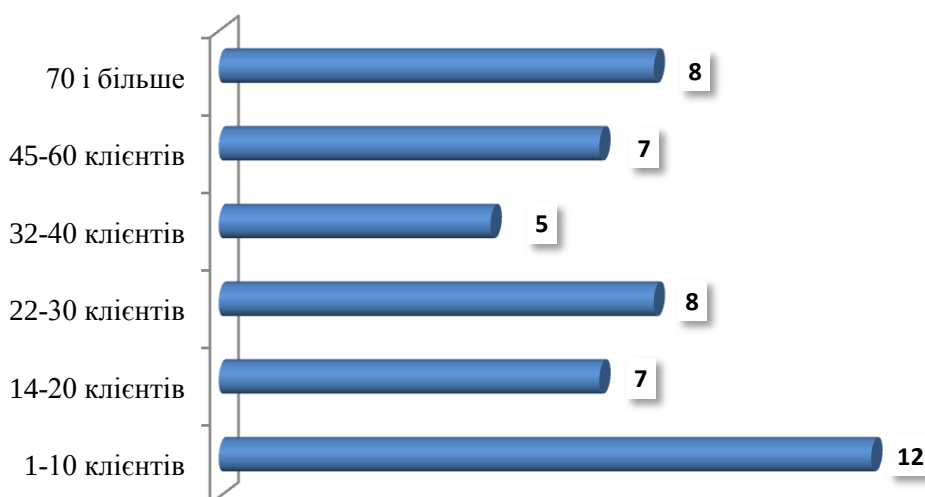

Рис. 5.13. Розподіл ЖКС за кількістю клієнтів, яких вони обслуговують протягом одного місяця (осіб)

У річному обчисленні, кількість клієнтів для переважної більшості опитаних ЖКС (32) починається від 200 осіб (7 респонденток вказали приблизну кількість у межах 201–250 клієнтів, 3 – у межах 251–300 клієнтів, 21 – понад 300 клієнтів; див. рис. 5.14).

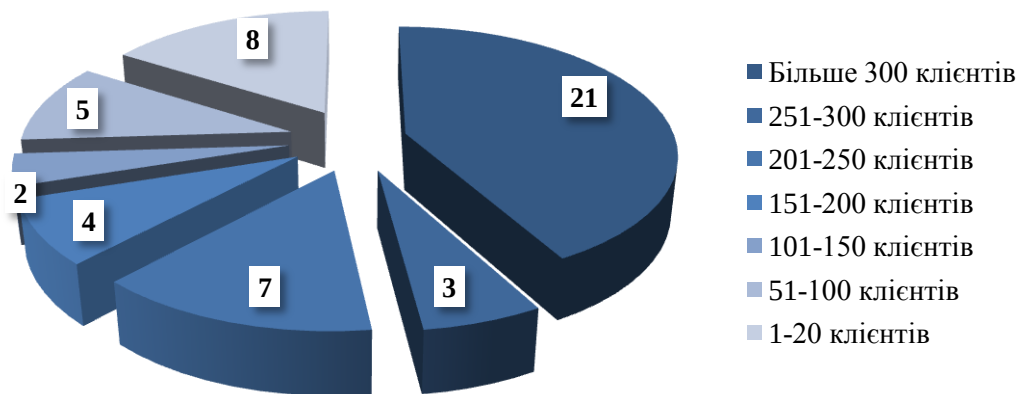

Рис. 5.14. Розподіл ЖКС за кількістю клієнтів, яких вони обслуговують протягом одного року (осіб)

Таким чином, **середня кількість клієнтів** складає:

- за добу – 2,6 (розрахунково)
- за місяць – 37,6 (розрахунково)
- за рік – 306 (оціночно)

На запитання «Чи є категорії клієнтів, яким Ви відмовляєте/можете відмовити в наданні сексуальних послуг?» більшість опитаних жінок (37) відповіли, що такі клієнти є, для решти 13 респонденток подібних обмежень не існує.

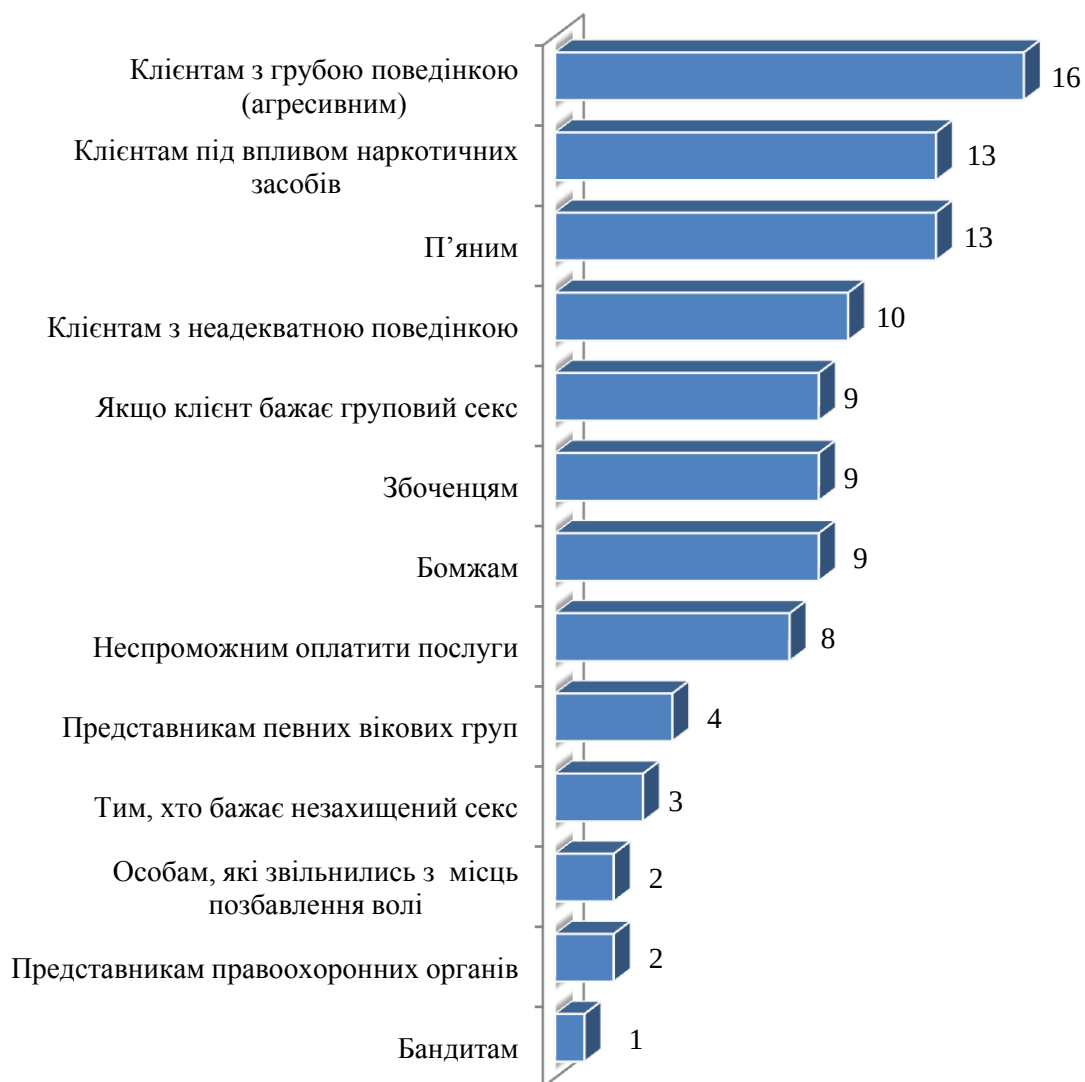

Рис. 5.15. Розподіл відповідей респонденток, які відмовляють певним категоріям клієнтів, щодо того, кому саме відмовляють (кількість згадувань, сума перевищує N)

Основною причиною відмови ЖКС від надання сексуальних послуг слід вважати агресивну, непередбачувану поведінку клієнта, – найбільша кількість згадувань (16). Така поведінка, як правило, викликана алкогольним або наркотичним сп'янінням клієнтів, тож зазначені причини часто згадуються респондентами в комплексі:

- *«Дуже агресивні, сильно сп'янілі, які пропонують анальний секс або інші збочення» (18 років);*
- *«Група чоловіків у п'яному вигляді, наркотичне сп'яніння (неадекват)» (23 роки).*

Серед причин, через які ЖКС можуть відмовити клієнту, часто вказувалася його неохайність. Це стосується не тільки самого клієнта, ай доповнюється коментарями

респонденток щодо санітарного стану приміщення, у якому доводиться надавати послуги:

- *«Брудний – немає душу. Під дією наркотиків – неадекватна поведінка. Груповий секс» (25 років);*
- *«Немає умов – немає душу, клієнт смердить, брудно, грубі, хамовиті» (29 років).*

Більшість респонденток щодо змін у структурі клієнтів секс-бізнесу міста протягом останніх 5 років або висловили свою необізнаність, або вважають її незмінною (див. рис. 5.16). Деякі респондентки помітили «омолодження» клієнтської бази, деяке загальне зниження матеріальної забезпеченості, появу серед клієнтів ІТ-фахівців, а також збільшення кількості іноземців та мігрантів, які чекають дозволу на проживання.

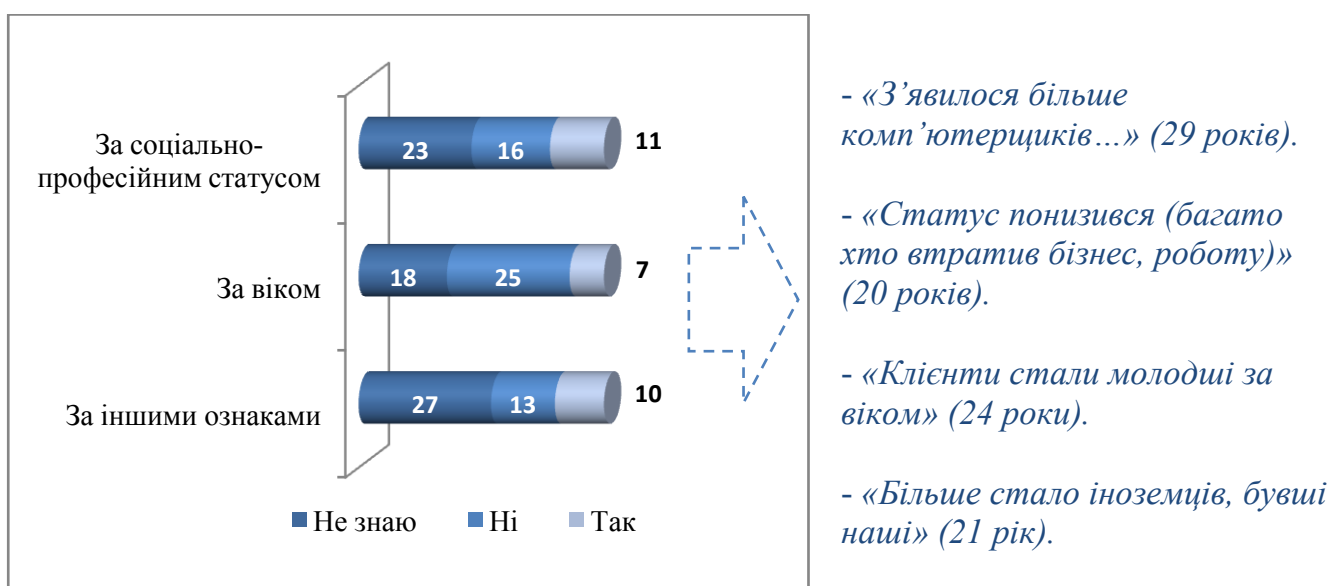

Рис. 5.16. Розподіл відповідей респонденток на запитання «Чи змінилася структура секс-бізнесу у місті за останні 5 років?»

6. ВИДИ СЕКСУАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Серед найпоширеніших сексуальних послуг у місті, перше місце за кількістю згадувань респонденток посідає оральний секс (41; див. рис. 6.1). Також більше половини опитаних вказали вагінальний. З рисунку видно, що усі інші види послуг, окрім зазначених, вважаються популярними незначущою кількістю ЖКС.

- «Оральний секс – для «плечових», це швидко, дешево і доступно для великої кількості хмуриків, які мають невеликі статки, також для далекобійників»(29 років);
- «Орально-вагінальний – чоловіки найбільш любляють такий секс» (28 років);
- «Класичний – вагінальний. Моїм друзям (чоловікам) він подобається найбільше» (38 років).

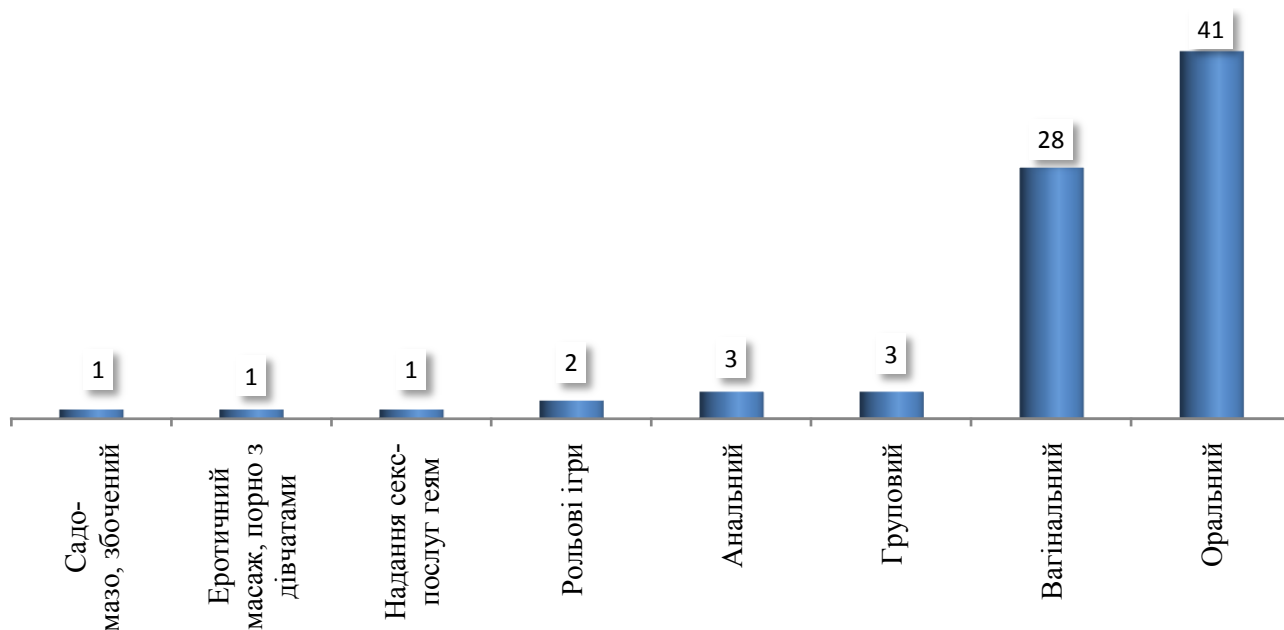

Рис. 6.1. Найпоширеніші в місті види секс-послуг(кількість згадувань, сума перевищує N)

Найбільша кількість опитаних заявили про неприйнятність анального сексу, а також такого виду сексуальних послуг, як садо-мазо, збочений (у т.ч. секс з дівчатами), пояснюючи це неприродністю таких сексуальних стосунків, відчуттям болю та небезпекою для здоров'я:

- «Анальний – це боляче, небезпечно. Чула, може бути геморой» (32 роки);
- «Анальний, груповий, зі збоченням– це все неприродні способи» (27 років);
- «Груповий, бо це небезпека; коли один клієнт, то з ним можна домовитись, а коли їх декілька – це може бути будь-що» (27 років).

Найдешевшою популярною послугою в місті є оральний секс – його мінімальна вартість становить 50-75 грн. (5 респонденток надають цю послугу в зазначеному ціновому діапазоні;див. рис. 6.2). Однак, найпоширеніші цінові пропозиції – у

межах 100–150 грн (12), 200–300 грн (14), авколої, вочевидь, «елїтних» ЖКС – 350–400 грн (13). Часові межі надання послуги орального сексу є різними – 10–20 хв. (18 респонденток), 25–30 хв. (10 респонденток), 1 година (16 респонденток).

Вартість вагінального сексу загалом є дещо вищою. Враховуючи те, що багато респонденток розповіли про можливість надання комплексної послуги, що вважається ними стандартною та характеризується терміном «орально-вагінальний», можна припустити, що в багатьох випадках оплата за вагінальний секс (особливо у вищому ціновому діапазоні) включає в себе також і оральний та обмежується лише часовими рамками (типово – 1 година).

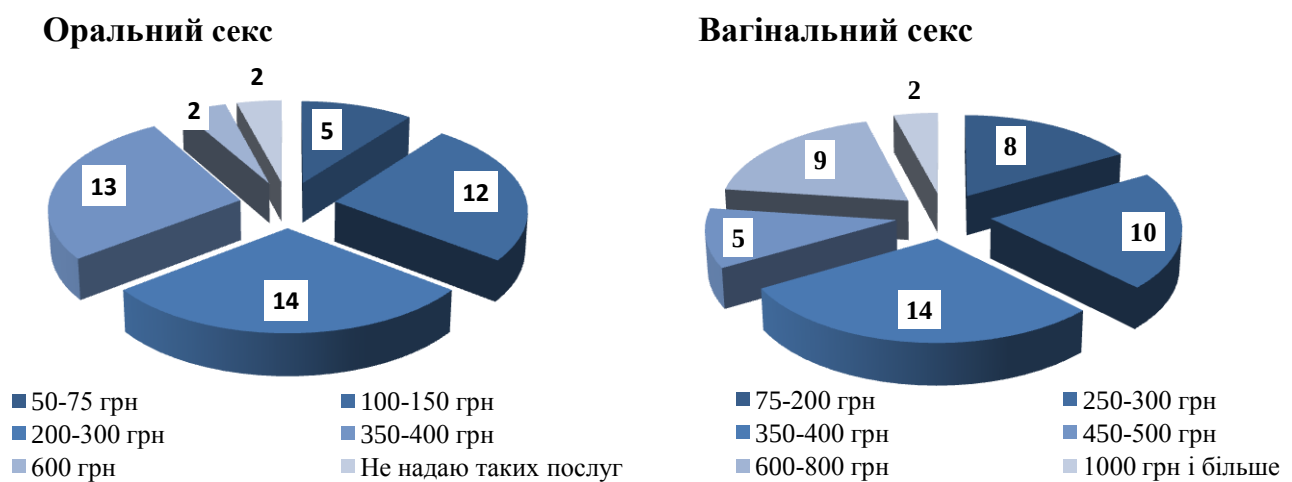

Рис. 6.2. Розподіл ЖКС за вартістю надання найпоширеніших сексуальних послуг

7. СТОСУНКИ З ІНШИМИ ЖКС

Майже всі опитані підтримують стосунки (спілкуються) з іншими дівчатами, які надають секс-послуги за винагороду в місті, – 48 відповідей «так» із 50. Про досить тісні взаємини в середовищі ЖКС свідчить і той факт, що більшість опитаних (40) мають контакти з п'ятьма або більше іншими дівчатами. За своїм характером – це переважно професійні стосунки (обмін клієнтами, підміна на роботі тощо) або ж дружні, приятельські (див. рис. 7.1)

Рис. 7.1. Розподіл відповідей респонденток щодо характеру стосунків з іншими ЖКС (кількість згадувань, сума перевищує N)

8. ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ТА ДОСВІД НАСИЛЬСТВА

Особливості роботи змушують переважну більшість жінок, які працюють у сфері надання сексуальних послуг міста, відчувати небезпеку. Про це сказали приблизно дві третини опитаних – 35 (див. рис. 8.1). Відчуття небезпеки притаманне респонденткам через відсутність фізичної захищеності, ризик, страх заразитися венеричними хворобами, а головним її джерелом опитані вважають у цілому своїх клієнтів, а також представників правоохоронних органів.

Ті ж 15 респонденток, які висловили протилежну думку, почуваються безпечно передусім завдяки наявності людини, котра слідкує за безпекою.

«Чи відчуваєте Ви себе в безпеці під час роботи в секс-бізнесі?»:

Так (15), тому що...

... у мене є людина, яка слідкує за моєю безпекою (9)

... нічого боятися (2)

... працюю переважно з постійними клієнтами (2)

... надаю послуги лише з використанням презерватива (1)

... сама обираю клієнтів (1)

Ні (35), через...

... відсутність фізичної захищеності (12)

... ризик (6)

... страх заразитися венеричними хворобами (5)

«Від кого саме Ви відчуваєте найбільшу небезпеку?»:

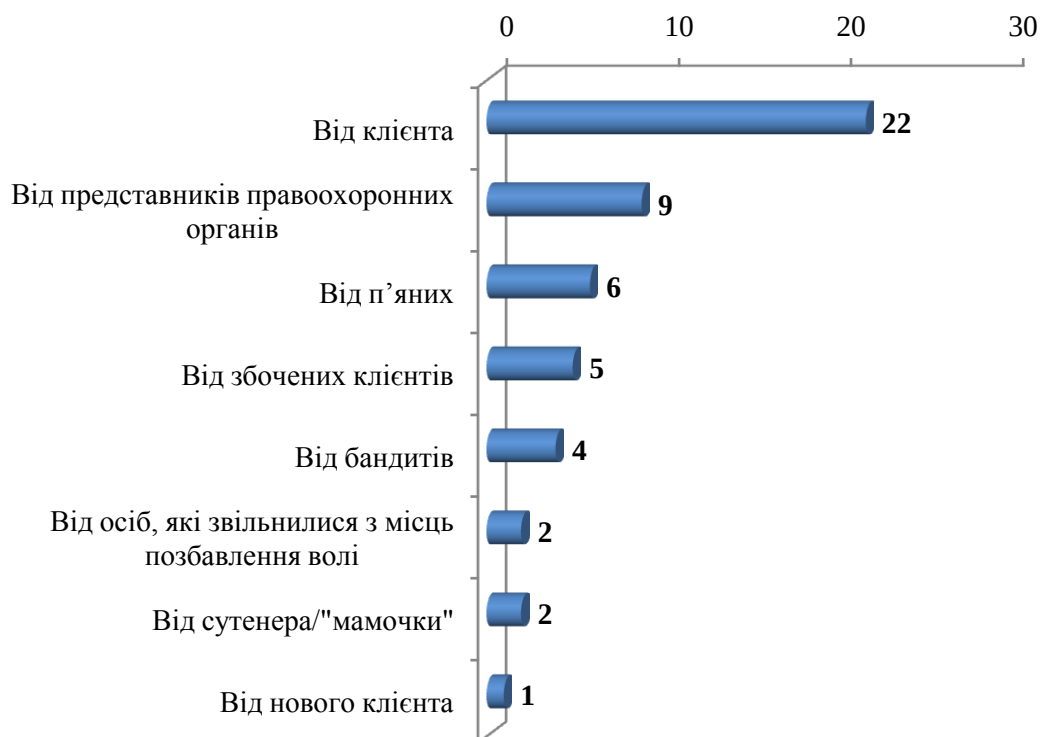
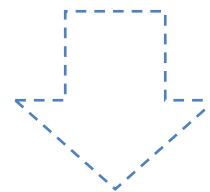

Рис. 8.1. Відчуття безпеки жінками комерційного сексу міста (кількість осіб)

З числа опитаних ЖКС самостійно дбають про свою безпеку 17, натомість 8 ЖКС відповіли, що це робить хтось інший (див. рис. 8.2). Найбільша частка опитаних (25) покладається одночасно і на себе, і на когось іншого – переважно особисто на сутенера, мамочку, «менеджера» (17 згадувань) або на охорону (14 згадувань).

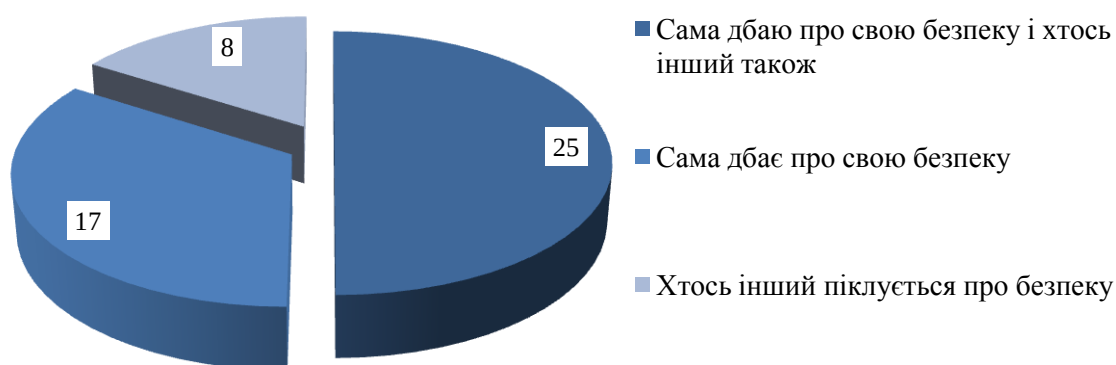

Рис. 8.2. Розподіл ЖКС відповідно до того, хто піклується про безпеку(осіб)

ЖКС, які відповіли, що частково або повністю самостійно дбають про власну безпеку, головним чином слідкують за своїм здоров'ям, тоді як питання фізичної безпеки або ігнорується ними, або ж делегується керівникам груп (див. рис. 8.3).

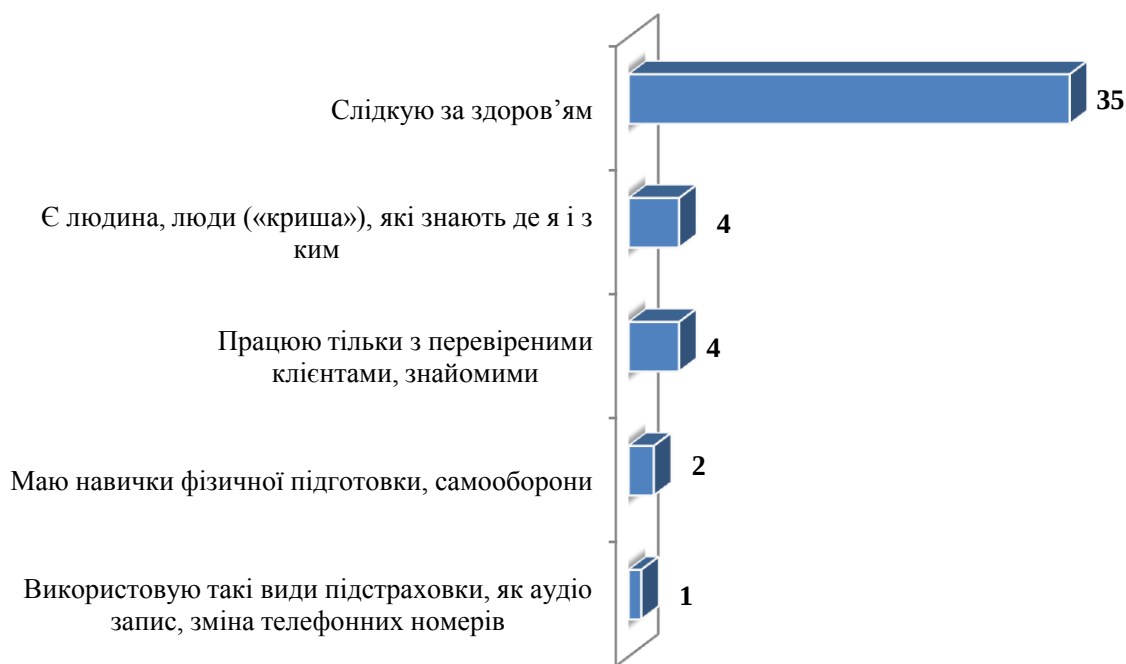

Рис. 8.3. Розподіл ЖКС, які самостійно піклуються про власну безпеку, відповідно до того, яким чином вони це роблять (кількість згадувань, сума перевищує N)

Переважає більшість серед опитаних ЖКС (32 респондентки) у своїй роботі стикаються з примушуванням до надання неприємних сексуальних послуг. На

запитання «Хто саме примушував?» більшість із них (27) вказали, що це був клієнт, а в 4 випадках – представник правоохоронних органів.

Насильство під час надання сексуальних послуг, і перш за все у фізичній формі, є доволі поширеним явищем у секс-бізнесі міста – лише 14 респонденток повідомили, що у своїй практиці не стикалися з насильством (див. рис. 8.4):

- *«Клієнт у лісополосі забрав мої гроші, побив мене і, звичайно, не заплатив»(18 років);*
- *«Побив клієнт за те, що не хотіла виконувати його примхи» (25 років).*

«Як часто трапляються такі випадки?»:

«У якій формі це відбувалося?»:

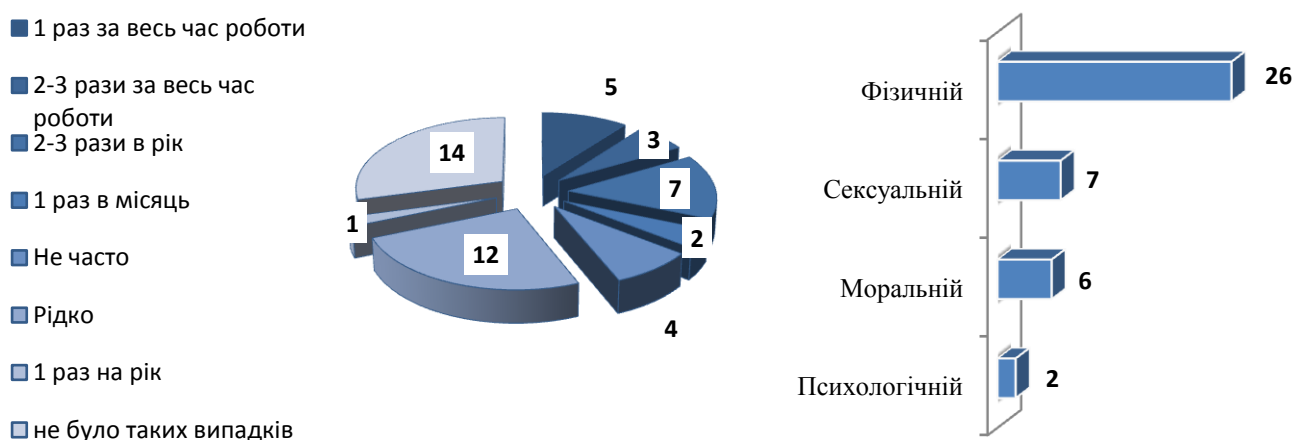

Рис. 8.4. Розподіл ЖКС, яким доводилося зазнавати насильства під час надання секс-послуг відповідно до того, як часто це трапляється та в якій формі (N=36)

9. СЕКС-БІЗНЕС ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

Перш за все, слід зазначити, що серед ЖКС існує побоювання правоохоронних органів як можливої загрози їх бізнесу та затримання. Це побоювання було виявлене ще на етапі рекрутування ЖКС та домовленості про участь у дослідженні.

Як уже було зазначено, на думку майже всіх опитаних (48 ЖКС), правоохоронні органи мають вплив на організацію секс-бізнесу: організовують/керують секс-бізнесом у місті (2), «кришують» секс-бізнес (26), охороняють ЖКС за відсоток від заробітку (10), отримують від ЖКС відсоток за можливість працювати (4), сутенери, господарі салонів, саун платять відсоток (2), іноді беруть гроші (2), забирають у відділення (4), заважають працювати (1).

Більше половини ЖКС вказали, що за останні 12 місяців працівники правоохоронних органів були серед їхніх клієнтів. Їх частку оцінили менше 10% серед загалу клієнтів.

Майже третина респондентокупродовж останнього року були затримані правоохоронцями. Разом з тим, у жодному випадку не було складено протокол. Таким чином робота правоохоронців міста спрямовується не на боротьбу із секс-бізнесом та дотримання законності, а, скоріше, надає їм важелі неформального впливу на секс-бізнес. 21 опитана вказала, що їм доводилося платити міліціонерам за те, щоб ті їх не затримували та не притягали до відповідальності. При цьому у більшості випадків дівчата платили особисто (14) і дещо рідше за них платить сутенер (8).

Значна частина опитаних вважає доволі поширеною у місті практику насильства з боку правоохоронців стосовно ЖКС (див. рис. 9.1). У першу чергу, це моральне та економічне насильство, але часто трапляються випадки і сексуального насильства – його зазнали 19 респонденток із 50.

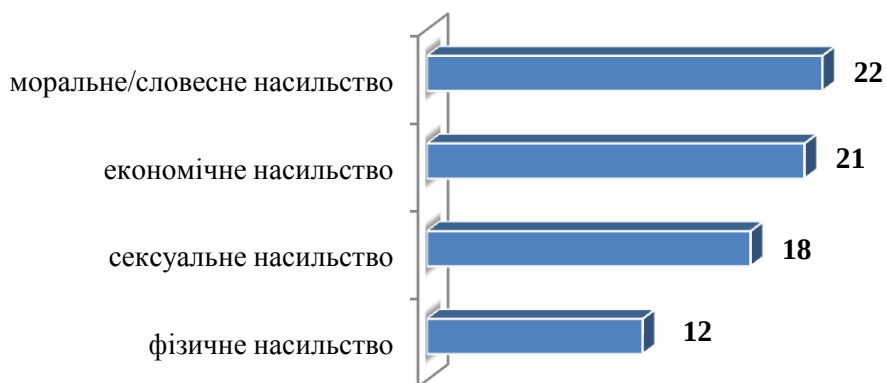

Рис. 9.1. Розподіл відповідей респонденток, які зазнали насильства з боку правоохоронних органів, щодо його видів (кількість згадувань, сума перевищує N)

10. ДОСТУП ДО МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Загалом ЖКС міста приділяють значну увагу своєму здоров'ю – лише 6 респонденток висловили до нього цілковиту або помірну байдужість (див. рис. 10.1). Решта респонденток вказали, що регулярно відвідують лікарів, проходять медичне обстеження. Крім того, значна частка опитаних виявляють піклування про своє здоров'я, дотримуючись здорового способу життя, передусім – не вживають багато алкоголю та контролюють вагу.

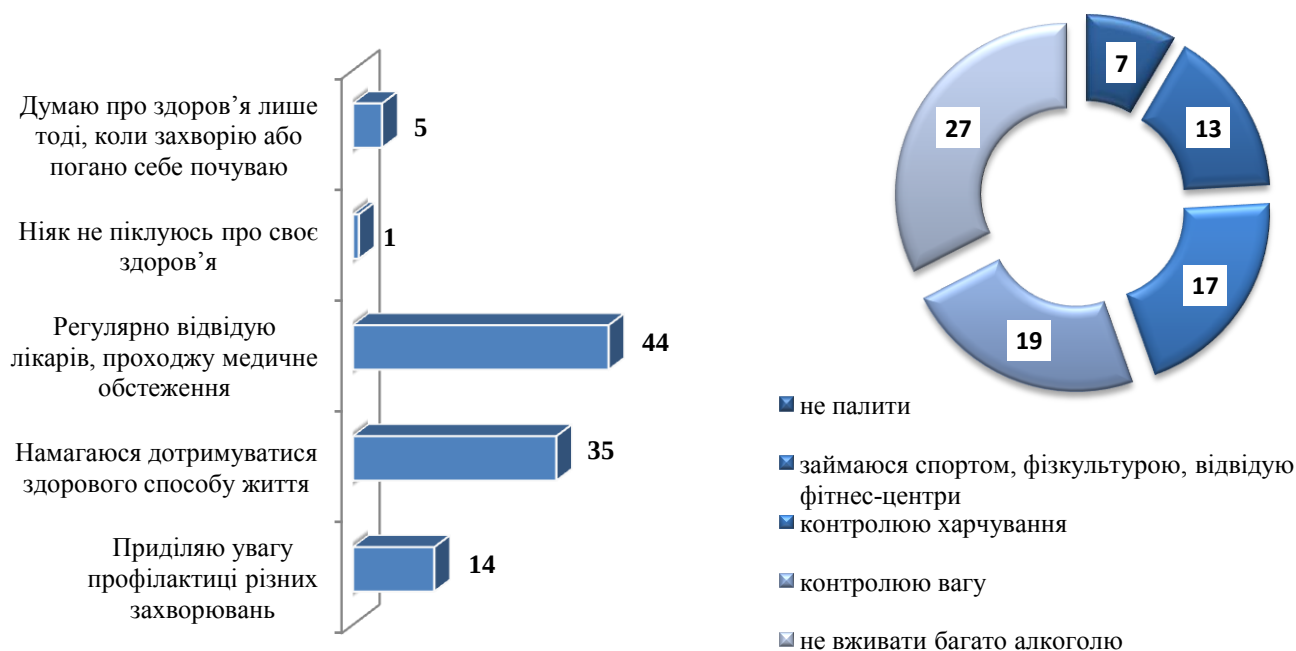

Рис. 10.1. Розподіл відповідей респондентом щодо піклування про своє здоров'я
(кількість згадувань, сума перевищує N)

Більшість ЖКС проходять медичний огляд 1 раз на півроку (23) або частіше (9 респонденток) (див. рис. 10.2). З рисунка видно, що головна причина, яка підштовхує респонденток звернутися до лікаря, – це погане самопочуття, погіршення стану здоров'я.

Рис. 10.2. Розподіл ЖКС за регулярністю проходження медичного огляду (осіб) та причини, що підштовхують ЖКС звернутися до лікаря
(кількість згадувань, сума перевищує N)

На запитання «Як Ви обираєте лікаря?» 30 опитаних відповіли, що роблять це самостійно: *«Сама обираю серед тих, які є у нас в лікарні»*; 15 ЖКС дослухаються до рекомендацій подруг, працівників громадських організацій: *«По рекомендації подруг спочатку, а потім з власного досвіду»*; 7 респонденток – на вимогу сутенера: *«У нас менеджер домовляється з лікарем і сам оплачує послуги»*. Усі 50 опитаних ЖКС сказали, що протягом останніх 12 місяців відвідували лікаря, причому всі зверталися саме до гінеколога, половина (25 респонденток) – до дерматовенеролога, а частина ще й до інших лікарів (див. рис. 10.3).

Рис. 10.3. Розподіл відповідей респонденток на запитання «До яких лікарів Ви зверталися за останні 12 місяців»(кількість згадувань, сума перевищуєN)

Для більшості ЖКС міста 1 візит до гінеколога обходиться в 60–100 грн (див. рис. 10.4). Також є достатньо численна категорія респонденток, які платять дорожче, – 150–200 грн (10) та понад 200 (2):

- *«Це дорого, але в разі, якщо є якісь проблеми пожіночому я спокійна, що цей лікар допоможе» (21 рік).*

Рис. 10.4. Розподіл респонденток, які зверталися до лікарів за останні 12 місяців, відповідно до обсягу витрат на один візит до лікаря (осіб, за виключенням пропущених)

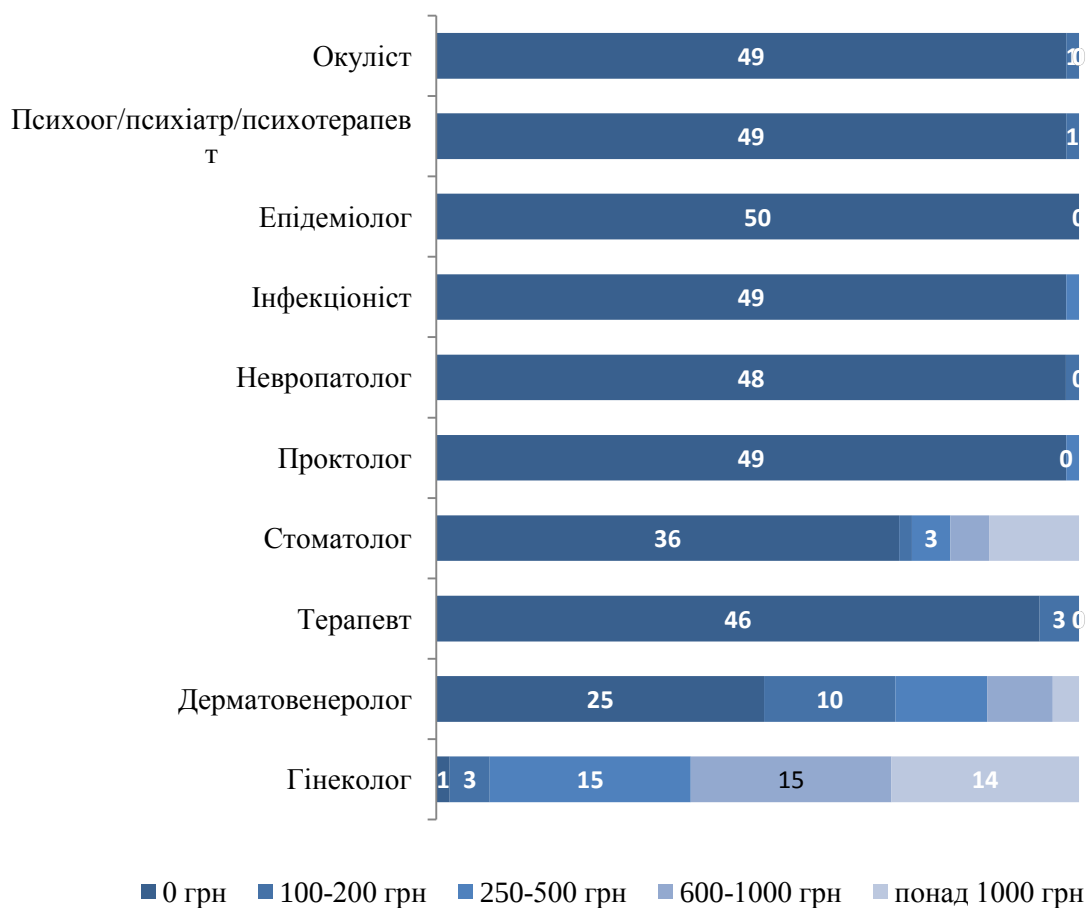

Рис. 10.5. Розподіл відповідей ЖКС щодо обсягу витрат на візити до лікарів за рік (N=50, за виключенням пропущених)

Річні витрати на лікарів у цілому становлять для 42 респонденток понад 400 грн (див. рис. 10.6)

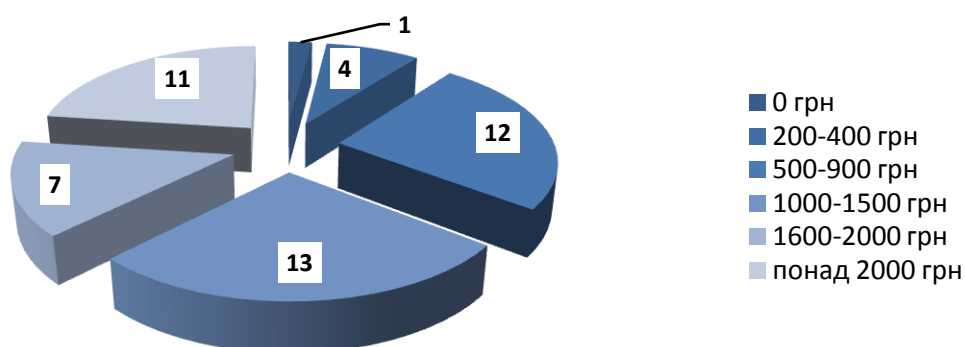

Рис. 10.6. Розподіл респонденток, які зверталися до лікарів за останні 12 місяців, відповідно до обсягу витрат на лікарів у цілому (осіб, N=48)

Жінки комерційного сексу не соромляться своєї професії перед працівниками медичних закладів, оскільки не бачать зв'язку між роботою лікаря та своєю приналежністю до секс-бізнесу – лише 3 з 50 респонденток вказали, що їм незручно звертатися до лікаря (див. рис. 10.7):

- *«А чому має бути незручно? Я віддячую лікарю, в нас «довірливі» стосунки» (34 роки);*
- *«Лікарі дуже толерантні, здається, що вони на це не звертають уваги, мається на увазі моя професія» (25 років);*
- *«Та в принципі, що в тому незвичайного, зараз лікарі на це вже не реагують» (20 років).*

Рис. 10.7. Розподіл відповідей респонденток, які відповіли, що їм зручно звертатися до лікарів, на запитання «Чому зручно?» (N=47)

40 із 50 ЖКС під час відвідування лікаря не повідомляють йому про те, що працюють у сфері надання секс-послуг (див. рис 10.8). Інші 10 респонденток, вважають за потрібне повідомити лікаря, а саме – гінеколога (9 із них).

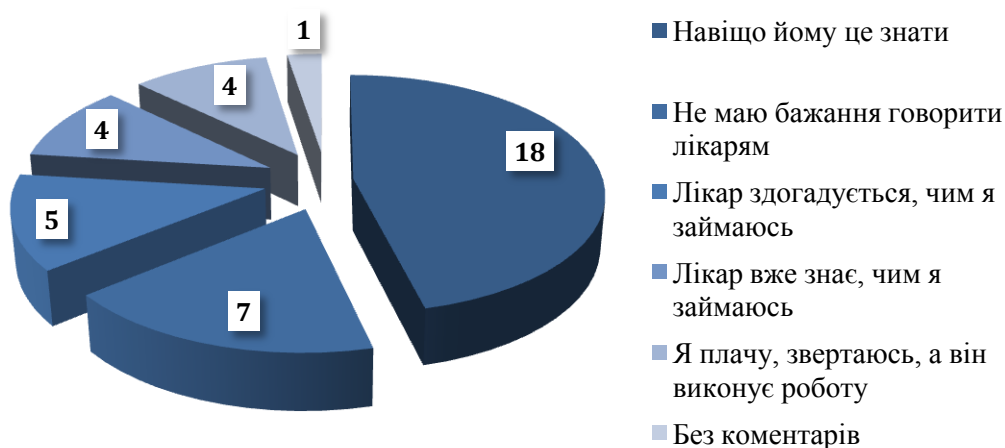

Рис. 10.8. Розподіл відповідей респонденток, які відповіли, що не повідомляють лікарям про свою приналежність до секс-бізнесу, на запитання «Чому ні?» (N=40)

Під час проведення опитування респондентки мали назвати хвороби, що передаються статевим шляхом (див. рис. 10.9). Найбільшу кількість згадувань мають такі хвороби, як СНІД, сифіліс та гонорея – понад 30 згадувань.

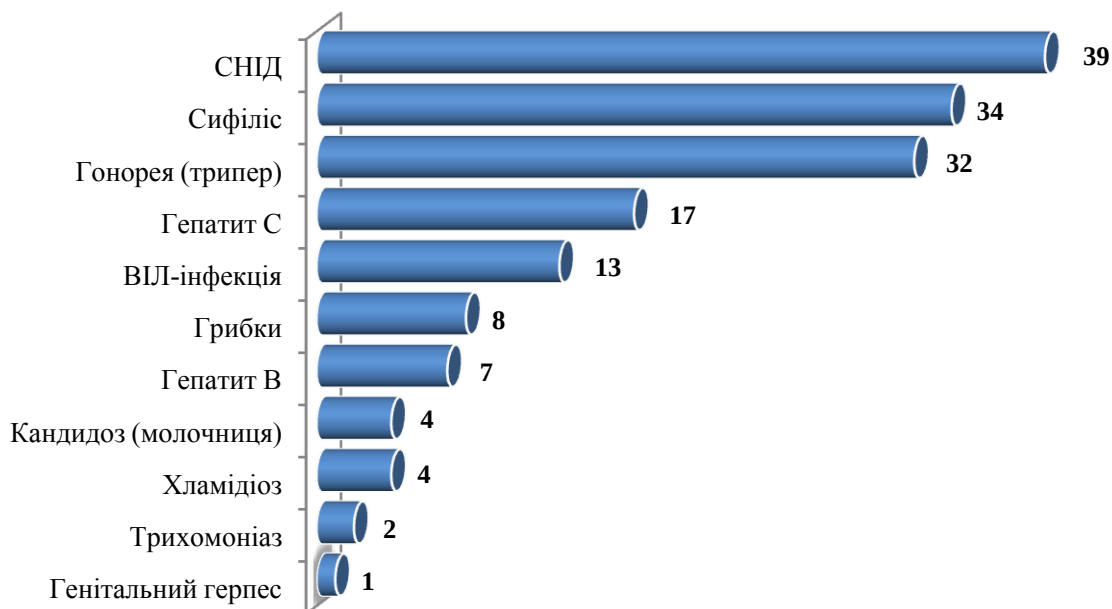

Рис. 10.9. Обізнаність ЖКС щодо хвороб, які передаються статевим шляхом (кількість згадувань, сума перевищує N)

ЖКС, які працюють у місті, переважно вважають, що мають ризик інфікуватися ВІЛ (43 респондентки; див. рис. 10.10), щоправда, значна частка опитаних вважає такий ризик не вищим, ніж у будь-якої іншої людини. Лише 7 опитаних висловили чітке усвідомлення своєї приналежності до групи ризику:

- *«Такий бізнес – небезпечний, але потрібно застерігатись, презерватив – закон» (29 років);*
- *«В будь-якій лікарні, я думаю, можна заразитись – навіть лікуючи зуби»(27 років).*

«Чи вважаєте Ви, що маєте ризик інфікуватися ВІЛ?»:

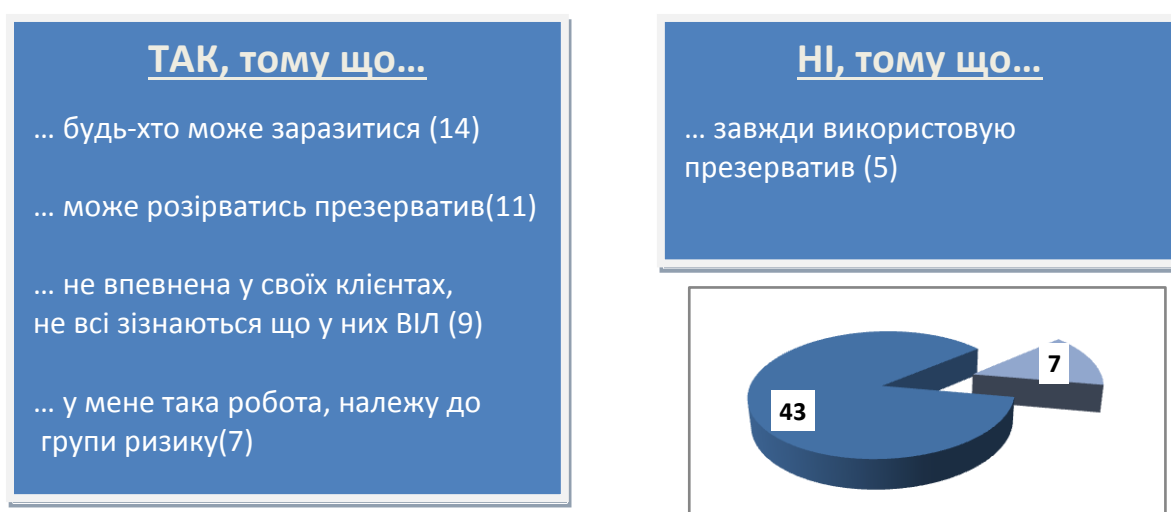

Рис. 10.10. Самооцінка ризику інфікування ВІЛ

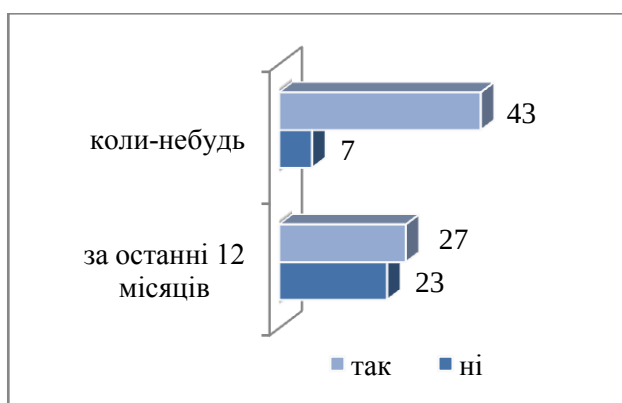

Рис. 10.11. Розподіл відповідей респонденток на запитання «Чи робили Ви тест на ВІЛ/СНІД?» (осіб)

Згідно з даними опитування, 43 опитаним із 50 вже доводилося робити тест на ВІЛ/СНІД (див. рис. 10.11). А протягом останнього року його проходили більше половини ЖКС (27 опитаних). Більшість із них, хто проходив тестування, робили це в обласному центрі СНІДу (19). Усі респондентки, які проходили тест, зазначили, що отримали його результати.

11. ДОСТУП ДО ВІЛ-ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПОСЛУГ

Про існування в місті громадських організацій, котрі надають ВІЛ-профілактичні послуги, зокрема жінкам комерційного сексу, знають 22 з 50 респонденток. Найчастіше згадувалися назви «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні» (респондентки називають його скорочено – «Альянс»; 14 згадувань), також називали *Благодійний фонд "Салюс"* та *обласний центр СНІДу*.

Лише 4 респондентки відповіли, що зверталися за послугами до громадської організації. На рисунку 11.1 відображено кількість опитаних, які отримували певні види послуг.

Отримування презервативів

Безкоштовне тестування на ВІЛ/СНІД

Отримування дезінфекційних розчинів

Безкоштовне тестування на венеричні захворювання

Безкоштовне тестування на гепатит С

Консультації з питань ВІЛ/СНІДу, захворювань, що передаються статевим шляхом, та шляхів їх попередження

Обмін шприців

Отримування інформаційних буклетів, брошур

Отримування предметів гігієни

Рис. 11.1. Кількість респонденток, які користувалися окремими видами послуг громадських організацій міста

Троє із чотирьох ЖКС, які користувалися послугами громадських організацій, продовжують це робити і зараз, а 1 респондентка зауважила:

- *«Мене тільки тестування на ВІЛ цікавить. Решту я куплю і зроблю аналізи в свого лікаря» (33 роки).*

На запитання «Чи знаєте Ви інших дівчат у місті, які користуються послугами громадських організацій?», відповіли «Так» 21 респондентка. При цьому, були названі ті

ж самі організації, що й у відповідях на запитання про власний досвід (окрім обласного центру СНІДу), а саме – «Альянс» та «Салюс».

Серед послуг, якими користуються інші ЖКС, найбільш затребуваною є отримання презервативів (15 респонденток назвали саме цю послугу, див. рис. 11.2). По 6 опитаних чули, що інші дівчата проходили безкоштовне тестування на ВІЛ/СНІД та гепатит С.

Рис. 11.2. Розподіл відповідей респонденток щодо того, якими видами послуг громадських організацій міста користувалися інші знайомі ЖКС
(кількість згадувань, сума перевищує N , $N=21$)

Лише 9 із 50 опитаних ЖКС сказали, що отримували пропозиції щодо послуг громадських організацій через інших дівчат або ж безпосередньо на точках пошуку клієнтів. Водночас, судячи із коментарів респонденток, багато з них відмовляються від таких послуг – відчують приниження через особливе ставлення до себе, хоча можуть самі собі дозволити усе, що пропонують представники громадських організацій:

- *«Приїжджали на точку і роздавали, здається, брошурки з адресами організацій і презервативи» (33 роки);*

- «До нас приїжджав мікроавтобус від фонду боротьби зі СНІДом – роздавав літературу, презервативи, змазки», «Мені було незручно, але дівчата взяли презервативи і для мене» (18 років);
- «Я доросла і самодостатня жінка, але для чого мені їхня гума? Я добре заробляю, і психологи мені теж по карману при необхідності» (31 рік).

19 опитаних із 50 стверджують, що взагалі не хочуть отримувати жодних послуг від громадських організацій міста (див. рис 11.3). Серед послуг громадських організацій, що їх хотіли б отримувати респондентки, найчастіше згадувалися консультації юриста (13 згадувань).

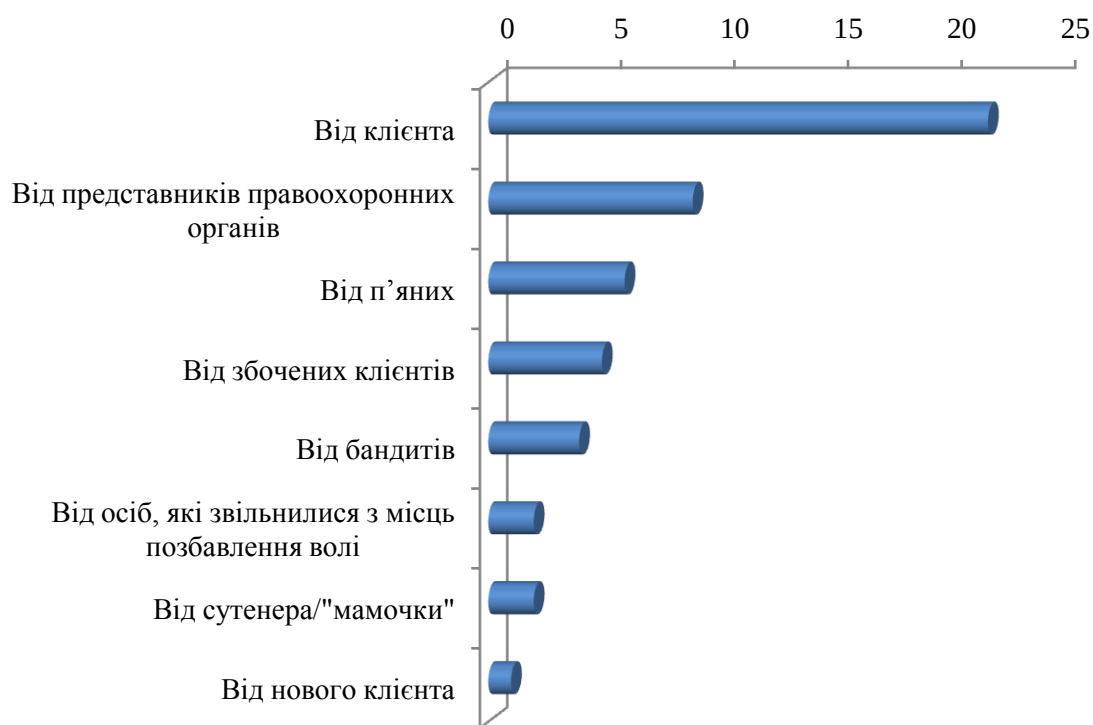

Рис. 11.3. Розподіл відповідей респонденток щодо того, які види послуг громадських організацій міста вони хотіли б отримувати (кількість згадувань, сума перевищує N)

На запитання, як саме повинна бути організована допомога з боку громадських організацій міста, відповіли 21 респондентка, 9 з яких наголошували на необхідності забезпечити анонімність таких послуг:

- *«Щоб на точку регулярно приїздили співробітники громадських організацій або ми могли б прийти до них анонімно» (18 років);*
- *«Щоб можна було б прийти й зробити аналізи, але не давати свої дані» (33 роки).*

Найбільша частка ЖКС, серед тих, котрі дали відповідь на запитання про те, хто і де має надавати послуги, переконані, що послуги громадських організацій міста мають надаватися передусім лікарями та юристами в приміщенні ГО та медичних закладах у розрахунковий період з 12-ї до 16-ї години дня (див. рис.11.4).

«Хто має надавати послуги?» (N=21):

«Де мають надаватися послуги?» (N=26):

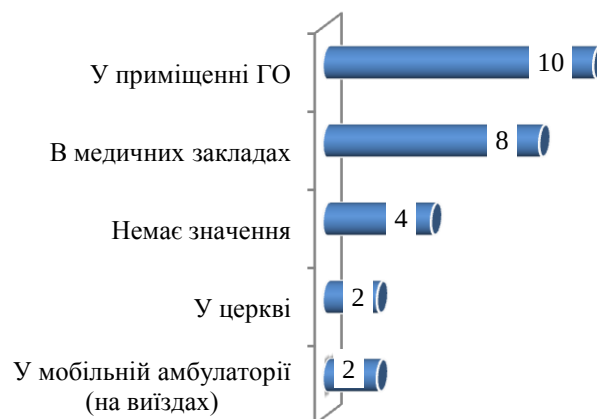

Рис. 11.4. Розподіл відповідей респонденток щодо того, хто повинен надавати послуги та де саме (кількість згадувань, сума перевищує N)

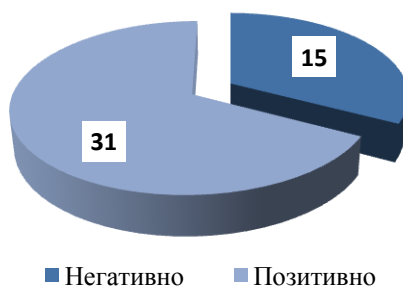
12. СТАВЛЕННЯ ЖКС ДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ СЕКС-БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

У цілому жінки комерційного сексу, які працюють у місті, демократично налаштовані до ідеї легалізації секс-бізнесу в Україні (31 респондентка висловилися за її втілення; див. рис. 12.1). Ті ж, хто виступає проти, бояться осуду з боку суспільства та свого найближчого оточення, їх влаштовує перебування «у тіні» та відсутність податкових і трудових зобов'язань.

- *«Тоді знайомі будуть знати про мою роботу. Впадуть заробітки – треба буде платити податки. Якщо зараз можна домовитись про гнучкий графік – то на офіційній роботі це буде важко зробити» (21 рік).*

Респондентки, які підтримують легалізацію секс-бізнесу в Україні, у коментарях продемонстрували доволі глибоку обізнаність щодо основних переваг такої перспективи. Більше того, багато формулювань скоріше характерні для громадсько-політичного дискурсу з приводу питання легалізації секс-бізнесу, аніж для його обговорення в колі ЖКС:

- «Дівчата будуть більш захищені і в плані фізичної безпеки, і в медичному плані; не буде насильства з боку правоохоронних органів, «буйних» клієнтів або бандитів» (18 років);
- «Дуже позитивно, оскільки це дасть можливість працювати не в тіні і мати соціальні гарантії, як інші; працюючи легально – не потрібно бути ховатись, ризикувати своїм життям, будуть соціальні виплати, пенсія, лікарняні, міліція не буде придобуватись, а гроші, які ми даємо, підуть на добру справу для держави» (23 роки);
- «Це б поступали гроші в бюджет держави, зняли б багато моральних бар'єрів, не потрібно було б шифруватись, і медзабезпечення, і яб мала пенсію, і запис в трудовій книжці. За кордоном це практикують давно – Голландія, Німеччина, Швеція».

«Як Ви ставитесь до тієї думки, що необхідно легалізувати секс-бізнес в Україні?»:

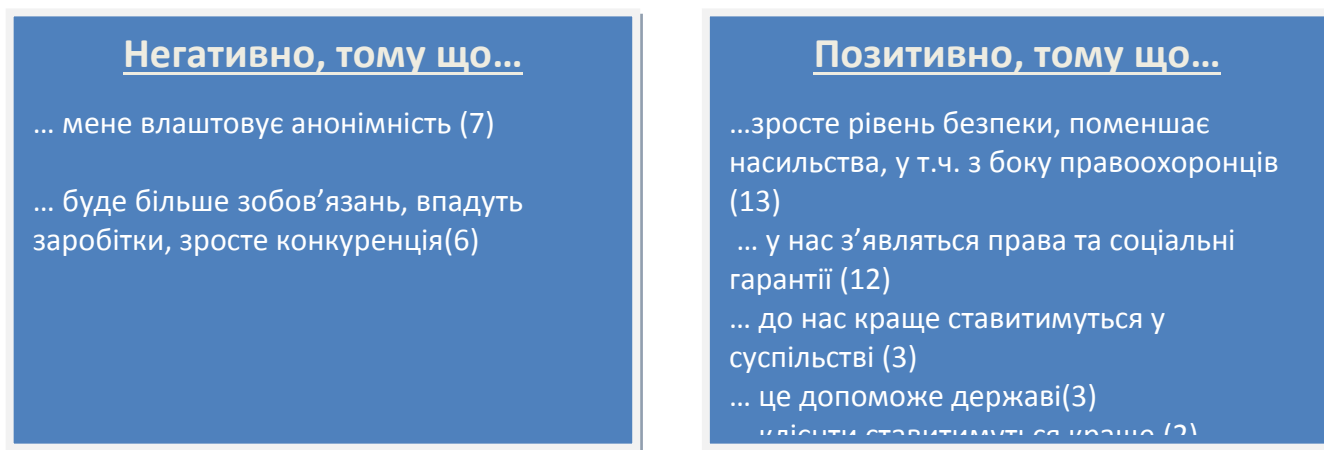

Рис. 12.1. Розподіл ЖКС за ставленням до легалізації секс-бізнесу в Україні (осіб)

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

Соціально-демографічні характеристики опитаних не відрізняються від характеристик загалу ЖКС, з'ясованих під час моніторингового біоповедінкового опитування. Переважну більшість складають дівчата віком 20–34 роки. Проведення зондажного опитування за методикою «покупки інтерв'ю» надало можливість вийти на групу ЖКС, які мають більш високий рівень оплати. Залучення до надання комерційних послуг у місті Львові дає можливість жінкам мати дохід, який у 5,7 разу перевищує середній дохід по області. Більше половини опитаних ЖКС (20 осіб) не є корінними мешканками Львова, переїзд до міста переважно пов'язаний з навчанням (16 осіб) або пошуком роботи (7 осіб). Переважна більшість ЖКС зростали в сім'ї з батьками (22 особи) або одним з батьків (23 особи). У сім'ї без батьків, з іншими родичами виховувалися 3 ЖКС, а в інтернатних закладах – дві. Початок сексуального життя основної частини опитаних припадає на 14–16 років. Після досягнення повноліття відбувся сексуальний дебют у 5 ЖКС.

Залучення до секс-бізнесу відбувалося через знайомих дівчат та за пропозицією чоловіків, які фактично ставали й першим клієнтом (на це вказали 10 респонденток, тобто кожна п'ята серед опитаних у місті). Особливістю опитаної групи ЖКС у Львові є те, що переважна кількість має стаж роботи в секс-бізнесі більше 5 років. Основні причини залучення до надання сексуальних послуг – це пошук джерел існування, високий рівень оплати, відсутність можливостей працевлаштування в інших сферах. Саме матеріальна складова домінує серед факторів позитивної оцінки своєї діяльності. Негативні оцінки пов'язані з необхідністю надавати послуги небажаним клієнтам, перш за все, неохайним чоловікам із непривабливим зовнішнім виглядом і брутальною поведінкою, а також ризиком для здоров'я.

Із твердженням про те, що структуру секс-бізнесу в місті можна визначити як «єдиний цілісний організм зі своїми правилами» погодилися лише 2 ЖКС. Натомість, половина опитаних зазначили про наявність у місті кількох організованих груп/структур, які займаються організацією секс-бізнесу. Ще третина вважає, що кожна «точка»/група ЖКС працює незалежно. Разом з тим, аналіз змісту інтерв'ю дає можливість стверджувати з високою вірогідністю про те, що секс-бізнес міста практично повністю контролюється правоохоронцями через сутенерів – 48 ЖКС зазначили вплив

правоохоронних органів на секс-бізнес міста. Однак, досить важко сказати, наскільки організованою є ієрархія управління та концентрація доходів від секс-бізнесу в самій системі правоохоронних органів. Також можна припустити, що правоохоронні органи переважно безпосередньо не займаються координацією та управлінням секс-бізнесом, обмежуючись збором частини доходу. Слід додати, що в місті існує досить жорстка конкуренція між керівниками окремих груп ЖКС. Характеризуючи групи ЖКС у місті, респондентки назвали досить широкий спектр їх ознак: «трасові» (36 згадувань), «по виклику» (25 згадувань), «готельні» (21), вір (елітні, валютні), вокзальні, ресторанны, вуличні, ескорт-послуги, салонні, індивідуалки, бордельні, квартирні, універсальні.

Організація робочого графіка приблизно третини із опитаних ЖКС (17) контролюється сутенером, решта зазначили, що самостійно встановлюють свій графік. Половина ЖКС зазначили, що клієнтів їм шукає сутенер, досить часто клієнти самі знаходять ЖКС (20 відповідей). ЖКС міста здійснюють самостійний пошук клієнтів (18 відповідей) лише в періоди, коли помічають зниження попиту на свої послуги. У процесі пошуку клієнтів ЖКС міста можуть розраховувати на допомогу з боку таксистів (46 відповідей), представників туристичної та розважальної інфраструктури міста (працівники ресторанів, барів, казино, дискотек, нічних клубів, також працівники готелів, мотелів), на що вказала половина ЖКС.

Типовими клієнтами є самотні чоловіки та бізнесмени. Характерним для Львова є значна кількість клієнтів з числа іноземців – 31 ЖКС надавала їм послуги протягом року, а 19 опитаних вказали, що іноземці були серед їх клієнтів і впродовж останнього місяця. Крім того, значна кількість ЖКС називали таксистів, військовослужбовців, працівників правоохоронних органів, студентів, далекобійників, представників кримінального світу та осіб, що звільнилися з місць позбавлення волі. Серед клієнтів називалися чоловіки різного матеріального статусу, але переважають із середнім доходом та вищим за середній. У більшості ЖКС є «постійні» клієнти, яким вони надавали послуги більше одного разу.

Кількість різних клієнтів за добу коливається від 1 до 5 (середнє значення – 2,6), за місяць – від 1 до 130 (середня кількість – 37,4), за рік – від 10 до понад 300 клієнтів, а середнє розрахункове сягає 306 клієнтів. Кількість клієнтів за місяць та за рік у Львові є найбільшою порівняно з іншими містами зондажного дослідження. Можливо, така ситуація пояснює й іншу особливість у Львові – 20 ЖКС вказали на наявність

«професійних» відносин між ними: обмін клієнтами та можливість підміни на робочому місці. Ці факти можуть свідчити про низький рівень конкуренції серед ЖКС у місті та/або високий рівень попиту на секс-послуги.

Серед найпоширеніших сексуальних послуг у Львові є оральний секс (41 згадування) та вагінальний (28 згадувань). Анальний секс у Львові є неприйнятним для 35 ЖКС.

Дві третини ЖУС у Львові відчують небезпеку під час роботи через відсутність фізичної захищеності, ризик, страх заразитися венеричними хворобами. Головним джерелом небезпеки вважають клієнтів та представників правоохоронних органів.

Переважає більшість серед опитаних ЖКС (32 респондентки) у своїй роботі стикаються із примушуванням до надання неприйнятних сексуальних послуг – з боку клієнтів (27 ЖКС) та представників правоохоронних органів (4 ЖКС). Насильство під час надання сексуальних послуг, як правило у фізичній формі, є доволі поширеним явищем у секс-бізнесі міста – лише 14 респонденток у своїй практиці не стикалися з насильством.

Серед ЖКС існує побоювання правоохоронних органів як можливої загрози своєму бізнесу та затримання. Це побоювання було виявлене ще на етапі рекрутування ЖКС та домовленості про участь у дослідженні.

Майже третина респонденток упродовж останнього року були затримані правоохоронцями. Разом з тим, у жодному випадку не було складено протокол. Таким чином, робота правоохоронців міста спрямовується не на боротьбу із секс-бізнесом та дотримання законності, а, скоріше, надає їм важелі неформального впливу на секс-бізнес. 21 опитана вказали, що їм доводилося платити міліціонерам за те, щоб ті їх не затримували та не притягали до відповідальності. При цьому в більшості випадків дівчата платили особисто (14) і дещо рідше за них платить сутенер (8).

Що стосується насильства з боку правоохоронних органів, то від нього потерпали більше половини опитаних жінок. У першу чергу, це моральне та економічне насильство, але достатньо часто трапляються випадки і сексуального насильства – його зазнали 19 респонденток із 50.

Для більшості ЖКС медичні послуги є доступними за місцем проживання. Значна частина піклується про стан здоров'я, достатньо обізнані щодо ПСШ та досить

регулярно відвідують лікарів, найчастіше – гінеколога та дерматовенеролога. Переважна більшість адекватно оцінює ризик інфікування ВІЛ, 43 ЖКС з 50 проходили тест на ВІЛ, у тому числі 27 за останні 12 місяців.

Обізнаність щодо діяльності громадських організацій та послуг, які вони надають, досить низька – менше половини знають про ГО в місті, одинці поінформовані про можливі послуги. Досвід звернення до ГО зазначили лише 4 опитаних, 3 з яких продовжують звертатися до громадської організації.

Серед послуг, які затребувані серед ЖКС, – отримання презервативів, тестування на гепатит С, ІПСШ, ВІЛ, консультації юриста, психолога. ЖКС наголошували на анонімності послуг та зручних годинах. При цьому 19 опитаних ЖКС відповіли, що не бажають отримувати жодних послуг від ГО.

Більшість ЖКС (31 опитана) міста підтримують ідею легалізації секс-бізнесу в Україні. Ті, хто виступають проти (15 ЖКС), бояться осуду з боку суспільства та свого найближчого оточення, їх влаштовує перебування «у тіні» та відсутність податкових і трудових зобов'язань.

КЛЮЧОВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПРОГРАМ

1. Слід наголосити на необхідності *постійного оновлення інформації про ситуацію із секс-бізнесом на рівні конкретного міста*, чому можуть сприяти зондажні дослідження, які під силу проводити самим громадським організаціям за науково-технічної підтримки дослідницьких організацій або експертів.
2. Необхідно суттєво *збільшити охоплення ЖКС* послугами, розширювати коло ЖКС – клієнтів громадських організацій, популяризувати свої послуги, *розвивати мобільні послуги*.
3. Зважаючи на високий рівень «професійних» зв'язків між ЖКС, ефективним може бути застосування методик «рівний – рівному», поширення інформаційно-освітніх матеріалів та презервативів через соціальні мережі самих ЖКС, а також залучення їх до отримання інших послуг.
4. Для збільшення рівня охоплення ЖКС доцільно знаходити *контакти та співпрацювати з організаторами секс-бізнесу в місті* (сутенерами, мамочками, таксистами, працівниками закладів розваг та відпочинку тощо), поширюючи через них інформацію щодо ВІЛ-сервісних організацій та послуг.
5. Громадським організаціям необхідно *включити до спектра послуг питання особистої безпеки ЖКС, формування навичок самозахисту, а також впроваджувати різні форми психологічної допомоги*, особливо тим ЖКС, які зазнали насильства.
6. Для ЖКС Львова існує запит на допомогу юристів, психологів.
7. Для ЖКС Львова актуальними є безоплатні тестування та консультації медичних працівників.
8. Зручними «точками» отримання послуг названі медичні заклади та громадські організації, але необхідно враховувати визначні зручні години наданняотримання послуг: з 12.00 до 16.00.
9. Важливим компонентом має стати *робота з працівниками правоохоронних органів*, зокрема з питань прав людини та ризиків ВІЛ-інфікування.